Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 93 (15716) | **1981 оной апрелиин 21, вторник** | Сэн 2 мүнгэн.

Хүдөө ажахын ажалшад! Мяха, һү, үндэгэ, нооһо ба бусад продукци үйлэдбэрилгые болон гүрэндэ худалдалгые улам ехэ болгогты!

(КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ТАЛААР ШАНГУУД ОЛГОГДОБО

1981 ондо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шангуудые олгохын тула эрдэм, техникын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитет болон ВЦСПС-эй дурадхаһан зохёол бүтээлнүүдые СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзэбэ. Арадай ажахы болон тэрэнэй һалбаринуудые хүгжөөлгын гол шэглэлнүүдээр комплексно научна шэнжэлгэнүүд, проектно-конструкторско ба технологическа хүдэлмэри хэгдэжэ, эдэ шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Ороной экономикодо ехэ хубитаяа оруулһан авторнуудта шангууд олгогдобо. Арадай ажахын түрүү ехэ һалбаринуудта: металлурги болон ашагта малтамал шанаржуулгын хэрэгтэ, машина ба прибор бүтээлгэдэ, тоолон тодорхойлолгын техникэдэ, хими болон химическэ технологидо комплексно ехэ шэнжэлгэнүүдые хэһэн хүнүүдэй зохёол бүтээлнүүд эдэнэй дунда бии. Шэнэ материалнууд, өөрсэ шухаг машина, түхеэрэлгэнүүд, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхаха арга олгоһон технологическа шэнэ процессүүд зохёогдоо.

Эдэ комплексно шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүд социальна шухала удха шанартай: тэдэнь олоной ажал хүдэлмэриие хүнгэдхэдэг, оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха, мүн ороной байгаалиин баялигуудые гамтайгаар хэрэглэхэ арга олгодог байна.

РЕВОЛЮЦЯАР ГИИГҮҮЛЭГДЭҺЭН

СССР-эй арадай уран зурааша Владимир Серовые Агуу-ехэ Октябриин дуушан гэжэ нэрлэдэг юм. Апрелиин 17-до СССР-эй Уран зурагай академидэ нээгдэһэн выставкэдэ орожо харагшад, москвагайхид ороной түүхын гайхамшагта шатануудтай танилсаба. В. И. Ленинэй түрэһөөр 111 жэлэй ойн урда тээ нээгдэһэн экспозицида ороной томо ехэ музейнүүдһээ асарагдаһан 300 гаран зураг табигдаа.

Уран зурааша бүхы бэлиг шадабаряа, урма зоригжолоо ленинскэ темэдэ зорюулһан байна. Серовой дипломно хүдэлмэри «В. И. Ленинэй 1917 ондо Петроградта ерэлгэ» гэһэн зурагай эскиз байһан юм. Революциин вождиин образые мүнхэлһэн «Таряашадай В. И. Ленинтэй уулзалга», «Смольнодо», «Ленинтэй хамта» гэһэн мэдээжэ бүтээлнүүд, ленинскэ темые хүгжөөһэн «Эб найрамдал тухай декрет», «Газар тухай декрет» гэһэн зурагууд ленинианын толотомо хуудаһанууд болоно.

Серов хододоо үе сагтаяа зэргэ дабшадаг, тэрэнэй этигэл найдалые, уйдхар гашуудалые зүрхэ сэдьхэлээрээ мэдэрдэг уран зурааша байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ арад зоной гаргаһан баатаршалга «Балтиин десант», «Энээгүүр дайсан гараа» гэһэн зурагууд дотор харуулагданхай. Шэнэ байдал байгуулжа байһан манай үеын хүнэй образые тэрэнэй олон тоото портредүүд тобойсо харуулна.

Уран зураашын бэлиг шадабариин үргэн ехэ, элдэб янзын байһые выставкэ элирхэйлэн гэршэлнэ. Үзэсхэлэн һайхан байгаалиин зураглалнууд, натюрмортнууд эндэ бии. Гүнзэгы удхатай плакадуудые, ородой классигуудай зохёолнуудые үнэн зүбөөр, гоё һайханаар шэмэглэһэн бүтээлнүүдтэй харагшад эндэ танилсана.

(ТАСС).

ПРОПАГАНДИСТНУУД ХҮДӨӨ ГАРАБА

Хабарай тарилгын үдэрнүүдэй эхилһэнтэй, адууһа малай зунай бэлшээринүүд дээрэ гаргагдажа эхилһэн ушарһаа КПСС-эй обком республикын районуудта пропагандистнуудай бүлэгүүдые эльгээбэ. Хүдөөгэй ажалшадта, малшадта, механизаторнуудта КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилан ойлгуулха, нийтэ олоной дунда ябуулагдадаг агитационно хүдэлмэри һайжаруулха зорилго эдэнэрэй урда табигдана.

Бүлэгэй бүридэлдэ министерство болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партиина, профсоюзай ба комсомолой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд оролсоно.

20 МАРТ — ГАЗАРАЙ ҮРЭЖЭЛ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЕ — 20 МАЙ

ШИИГ АЛДАХАГҮЙГӨӨР

Репортаж

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хабар айлшалан ерэбэ. Хүнтэйн таряалан дээгүүр ябажа, Хурамхаанай совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон луговодуудтай уулзажа хөөрэлдэхэдэ, тэдэнэрэй хэжэ байһан ажалые һарахала урмашан баярлахаар байба.

Эдеэ хоолой үргэн ехэ программые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, таряалан ба сабшалангай ургасые дээшэлүүлжэ, нийтын болон хүн зоной хубиин адууһа малые тэжээлээр хүсэд хангажа, Эхэ орондоо газар таряалангай, мал ажалай продуктнуудые элбэг ехээр худалдахын тула хэрэгтэй бүхы юумэ хэхэ гэжэ хүнүүд оролдожо байнхай. Хабартаа, зундаа таряалан, сабшалан дээрээ хэгдэхэ хүдэлмэреэ харин һайнаар түсэблэжэ, орооһо, тарянанай, тэжээлэй ургамалнуудай, үбһэ ногооной баян ургаса абаха арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхын түлөө тэмсэнэ.

—Энэ жэлдэ таряалангай хубаарилгые шэнэлжэ малай тэжээлдэ шухала хэрэгтэй орооһо тарянанай (обёос, хара таряа), тэжээлэй ургамалнуудай (рапс, горох) тарилые үргэдхэхэмнай, — гэжэ совхозой директор Анцифер Михайлович Япханов мэдүүлнэ. — Гална шэнэ «Фрегат» орхогдожо, 230 гектар газар һайдамтайгаар уһалагдаха болохо байна. Мүн 2 мянган тонно наг шэбхэ урда жэлэйхиһээ ехэ хэрэглэгдэхэ. Энэ бүгэдын ашаар нёдондонойхиһоо нилээд ехэ орооһо таряа, бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл абаха хүсэлтэйбди.

—Хабарай бүхы хүдэлмэриие хаһа саг соонь хэхэ, хүрьһэ хамгаалха агротехникэ үргэлжэдэнь һайнаар хэрэглэхэ, һайн сортын үрэһэнэй талмайе үргэдхэхэ, хүрьһэнэй шииг нойто бариха бүхы юумэ хэхэ гэжэ оролдожо байнабди, — гэжэ совхозой ахамад агроном Федор Доржикович Досоев нэмэжэ хэлэбэ.

Зүб лэ гээшэ. Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй хараалһан хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байна. Совхозой лугомелиоративна отряд хүдэлжэ захалһаар үнихэнэй. Бүлүүр 7 станциин 5-ниинь үдэр һүнигүй хүдэлгэгдэжэ байна. Мокжоон гэжэ газарта түрүүшын 400-гаад гектар сабшалан ундалуулагдаа. 4—5 метр үндэрөөр хүргэжэрхиһэн мүльһэниинь холоһоо сайбалзан харагдана, хабарай наранай элшэдэ хайлажа, хажуугаархи сабшалангаа шиигтүүлнэ.

Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ 250 гектарта рапс ногоо тариха үрэһэ хүрэнгэ хүсэд абаад байна. Саашаа оэһэдын үрэһэтэй болохын тула тэрэниие уһалагдадаг газарта тарихаар бэлдэнэ. Мүн энэ хабартаа хара таряа 30 гектарта тарижа, үрэһэтэй болохо хүсэлтэй. Мүн малай тэжээлые белогоор хүсэлдүүлхын тула рапс ногооноһоо гадна, 150 гектарта горох ургуулха байна. Силостэ гол түлэб кукуруза хэрэглэгдэхэ, тэрэ 500 гектарта таригдаха юм.

Мүнөө хабартаа үрэһэнэй участогуудта гол анхарал хандуулагдана. Тэрэ ехэнхидээ паар дээрэ, уһалагдамаар газарта ургуулагдахаар түсэблэгдэнхэй. «Буряадай-34» сортын шэниисэ 100 гектар эзэлхэ болоно.

Энэ хабартаа Хүнтэйн таряалан шииг элбэгтэй байжа, сэбэр паар болгогдоһон газарта хүрьһэниинь хальһатажа, гантажа эхилбэ. Эгээл энээхэн үедэ хүнгэн борнойнуудые шэрэһэн тракторнууд табигдаба.

—Үдэрэй дулаанда сэбэр паараа борнойлжо дүүргэхэ дүтэлөөбди, — гэжэ ДТ-75 трактор дээрэ ажаллажа ябаһан тракторист Баяр Тудупов хэлэбэ.

Томогтын полевой станда хүлгөөтэй болонхой. Механизаторнуудта хамтын байра, бани түхеэрэгдэнхэй, халуун эдеэн бэлдэгдэжэ захалаа.

Газар элдүүрилхэ 18 плоскорез, СЗС-2,1, СЗП-3,6 түхэлэй 27 сеялкэ заһабарилагдаад, полидо гарахаар бэлэн. Энэ жэлдэ плуг хэрэглэхэгүй зорилго табигданхай. К-700 түхэлэй 4 трактор болон бусад олон тракторнууд полевой станууд та асарагданхай.

Нигэжэ энэ холын совхозой механизаторнууд, луговодууд баян ургасын түлөө тэмсэжэ захалба гээшэ.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хурамхаанай совхозой тракторист Б. Ц. ТУДУПОВ сэбэр паар борнойлжо ябана.

Авторай фото.

ГЕКТАРТА 2 ЦЕНТНЕР ХҮРТЭХӨӨР

Газарай үрэжэлые һайжаруулха габшагай гурбан һарынгаа түсэб сүм бэелүүлхын түлөө «Победа» колхозой (Бэшүүр) лугомелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай гэшүүд горитой оролдолго гарган ажаллана. Һүүлэй мэдээгээр, бүхыдөө суглуулагдаһан 225 тонно наг шэбхын 100 гаран тонноонь уһалагдадаг сабшалан, поли дээрэ абаашагдаһан байна. Тиихэдэ механизаторнууд хэдэн үдэрэй туршада нуга сабшалан дээрээ минеральна утэгжүүлгэ оруулжа захалһан юм. Мүнөө түрүүшын 300 гектарта гектарай 2 центнер хүртэхөөр минеральна утэгжүүлгэ оруулагдаад байна.

Газараа үтэгжүүлхэһээ гадна, механизаторнууд бүлүүр хоёр станцяар сабшалангаа уһалжа эхилээ. Ойрын үдэрнүүдтэ бии байгаа бусад станцинуудаа жэгдэ хүдэлгэжэ, сабшалан, полиёо ундалуулхаар бүхы юумэеэ бэлдэжэ байнад.

Манай корр.

ХАБА ШАДАЛАА СҮМ ХЭРЭГЛЭНЭ

Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжонхой Улаан-Үдын районой «Авангард» колхозой луговодууд эдэ үдэрнүүдтэ даажа абаһан сабшалангаа уһалжа, утэгжүүлжэ байнхай. Тодорхойлбол, Хёлго голой эрье зубшаһан нэлэнхы сабшалангынь гурбан бүлүүр станцинуудаар уһалагдана.

Луговодууд Алексей Петрович Калашников, Филипп Мамонтович Черных, Василий Петрович Грудинин гэгшэд богонихон болзор соо 11 гектар сабшалан уһалжа, 150 гектарта минеральна утэгжүүлгэ оруулаа. Мүн тэжээлэй ургамалнуудай таригдаха 190 гектар хахалагдаһан полидо минеральна утэгжүүлгэ оруулагдаһан байна.

Дүршэлтэй луговод Василий Грудинин Ехэ-Нугын Кондиин 120 гектар сабшаланда 40 тонно минеральна утэгжүүлгэ оруулаа юм. Харин Алексей Калашников 30 гектарта 12 тонно утэгжүүлгэ гаргаа.

Үнинэй луговод Н. Грудинин Хайласаанай, Тыгилихиин сабшалан уһалхаар бүлүүр станцияа Хёлго голой эрьедэ тодхожо байна. Тиихэдэ һаядаа Госкомсельхозтехникэһээ абтаха шэнэ станцинь баһал эндэ хүдэлгэгдэхэ байна. Бүхыдөө энэ хабартаа түс колхоздо бүлүүр табан станци хүдэлгэгдэхэ юм.

Манай корр.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ЯБАСА

Үндэр баян ургасын бата үндэһэ һуури табижа байһан таряашадай хүдэлмэриие хабарай саг улам шамдуулна.

России Федерациин урда хубида, Украинада, Дунда Азиин, Закавказиин республиканудта хабарай тарилга үргэнөөр хэгдэнэ, саадууд болон огородуудта, виноградай ба сайн плантацинууд дээрэ габшагай ажал бурьялна. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые халуунаар дэмжэжэ, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлүүлхэ, продукци нилээд ехээр үйлэдбэрилхэ гэжэ хүдөөгэй ажалшад шармайна.

Урдынхидаал мэтэ, тарянанай полидо гол анхарал хандуулагдана. Мэргэжэлтэдэй тоолоһоной ёһоор, намар таригдаһан тарян үбэлдөө гол түлэб һайнаар ургаа. Мүнөө олохон районуудта намарай тарилгада минеральна үтэгжүүлгэнүүд оруулагдажа байна. Тиигэбэшье зарим ажахынуудта талмайн зарим хубида дахинаа тарилга хэхэ ушартай болонхой. Хабарай тарилгын полинууд дээрэ түсэбэй ёһоор хубилалтанууд эхилхэ юм. Эдеэ хоолой талха таряагаар хүн зоной эрилтэнүүдэй гүйсэд хангагдадаг байһые хараада абажа, тэжээлэй орооһото ургамалнуудые ехээр тариха шухала гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ онсолон заагдаа һэн. Тусхайлбал, Молдавида, Украинын урда областьнуудта, Хойто Кавказда, Дунда Азида, Закавказида орооһон болгогдохо кукурузын, мүн соянын тарилгын талмайе үргэдхэхөөр шиидхэгдээ. Горох, ешмээн, обёос тарижа ургуулхын тула ороной олон районуудай сагай уларил яһала таарамжатай байна.

Тарилгын хүдэлмэриин эршэ үдэрһөө үдэртэ ургана. Жэшээнь, Украинада 7 миллион шахуу гектарай талмайда хабарай тарилга хэгдээ. Энэнь хараалагдаһан талмайн хахад шахуу хубинь болоно. Тарилгын хүдэлмэридэ хабаадагшадай ажалаа эмхитэй һайнаар ябуулһанай ашаар час бүхэн ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэ. 14 мянган комплексно отряд тарилга хэнэ. Гол түлэб оньһото техникэ хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ. Механизаторнууд үргэн зуруудаар абадаг агрегадуудые шадамараар хэрэглэнэ. Жэшээнь, Херсонско областиин Цюрупинска районой «Родина» колхозой М. Парфененко, Чаплинска районой «Заветы Ленина» колхозһоо Г. Годынюк халаанайнгаа нормые хоёр дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэ үдэр бүри 60 гектар хүрэтэр талмай дээрэ тарилга хэнэ.

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин апрелиин 13-най мэдээнэй ёһоор, орон доторхай бүхыдөө 14 миллионһоо дээшэ гектарта хабарай тарилга хэгдээ. Тэрэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө һурагтүй ехэ байна.

Шэнэ нютагууд хабарай тарилгадаа орожо байнхай. Тарилга ороной түбэй болон хойто районуудта һаяар эхилхэ юм. Гэхэ зуура, эндэ бүхы ажахынууд хабарай тарилгада һайнаар бэлдээ гэхын аргагүй. Кировскэ, Уральска, Семипалатинска областьнуудта тракторнуудай зарим хубинь заһабарилагдаагүй. Свердловско болон Ярославска областьнуудай ажахынуудта ехэ үрэһэ хүрэнгэнь хангалтагүй, муу шанартай байна.

Хабарай тарилгын хүдэлмэридэ нарин нягта бэлэдхэл гансал хүдөөгэй ажалшадһаа дулдыдадаг бэшэ. Машина бүтээгшэд, түмэр замшад, химигүүд эдэнэй анхарал оролдолгые дүүрэн тэгшээр хубаалдаха ёһотой. Ерээдүйн ургасада эдэнэр ехэ юумэ хээ. Гэхэ зуура, «Узбексельмаш», «Львовхимсельхозмаш», Алтайн моторно болон бусад зарим предприятинууд таряашадай урда абаһан уялгануудаа дүүргэдэггүй, прицепэй агрегадуудые, трактор болон автомобильнуудай детальнуудые ажахынуудта эльгээлгээ удааруулдаг хангалтагүй ушар баримтанууд бии.

А. ФИЛАТОВ.
ТАСС-ай корр.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫЕ ЭМХИТЭЙГЭЭР ТҮГЭСХЭЖЭ, МАЛАА ЗУНАЙ БЭЛШЭЭРИДЭ ГАРГАХА БА 1981 ОНОЙ НАЖАРАЙ ҮЕДЭ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

1980—1981 онуудай малай үбэлжэлгые эмхидхэхэ талаар олон райгүйсэдкомууд, хүдөө ажахын органууд, колхоз болон совхозууд, республикын хүдөө ажахын бусад предприятинууд горитой хүдэлмэри ябуулаа гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглээ. Тэрэнэй нөөсэдэ нэмэлтэ болон республикаһаа гадуур 200 мянга гаран тонн тэжээл абтаһан, һолоомон бэлэдхэгдэжэ, ажахынуудта асарагдаа. Мүн элеэнэй үлөө болон промышленна үйлэдбэриһөө абтадаг нэмэри тэжээл хэрэглэхэ хүдэлмэри үргэн хэмжээгээр эмхидхэгдээ. Тэжээл шанаржуулгые бэелүүлхэ 412 цех хүдэлгэгдэнэ. Энэ оной апрелиин 1-нэй байдалаар нийтын адууһа малда 122,5 мянган тонно тэжээлэй хоорондо бэлдэгдэжэ эдюулэгдээ. Сабшалан 110 мянган тонно тэжээл эһээгдэһэн, үүрэд шэбтээгдэһэн байна. Мүн 2 мянган тонно һолоомо химическэ аргаар бүтээгдээ.

Энэ хэмжээнүүдые абаһанай ашаар нэгэдэхи квартал нёдондоной энэ үеын малай гарза хорооһон, хурьган, поршоонхо зарим тэды олоор абтаа. Мүн үнеэн бүхэнэй һү шэмэ 5 процент дээшэлүүлэгдэжэ, республикамнай бүхыдөө гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые дүүргэбэ.

Гэхэтэй хамта зарим районуудта малай үбэлжэлгэ нилээд ехэ гарза хоролтотойгоор үнгэржэ, адууһа малай ашаг шэмэ доошолхоһоо гадна, һүрэгөө олошоруулха хүдэлмэриин эмхидхэл һаһанда хүрэнэгүй гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет тоолоно. Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Хяагтын, Зэдын районуудай ажахынуудта мал олоор гарзалаа. Мүн Баунтын, Хэжэнгын, Захааминай, Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай болон бусад районуудай ажахынууд нёдондонойхидо орходоо тугал үсөөнөөр абаа. Тодорхойлбол, Улаан Үдын райондо 1981 оной январь—март һаранудта бүхыдөө абтаһан тугалнуудайнь 14 процент, Зэдын райондо — 12,3, Хяагтын райондо — 13,3, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Хэжэнгын районуудта түс бүреэ абтаһан тугалнуудайнь 10 процент гарзалаа.

Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Баунтын, Зэдын, Бэшүүрэй, Яруунын районуудай ажахынууд 1981 оной нэгэдэхи кварталда һү үйлэдбэрилгээ нёдондоной энэ үеынхиһөө доошолуулаа.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, мүн арбан нэгэдэхи табан жэлдэ мал ажалай хүгжэлтые онсо шухала һалбари гэжэ тоологдоһые хараада абан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол абаа.

Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар түгэсхэжэ, һүрэг малаа зунай бэлшээридэ эмхитэйгээр гаргажа, 1981 оной нажарай һарануудта мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ, мүн һүрэгөө олошоруулха таарамжатай зохид арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ гээшэ райгүйсэдкомуудай, республикын Хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй, «Птицепром» трестын, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй онсо шухала зорилго мүн.

1981 оной июнь—сентябрь һарануудта тугал, буруунуудые бэлшээн таргалуулжа, томо болгон тобшоржуулхадаа, шэгнүүрыень хоногой 700—800 граммаар, бүхыдөө малай шэгнүүрые 18 мянган тонноор дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 800—1000 килограмм һү һааха гэхэ гү, али дүн хамта 62,6 мянган тонно һү үйлэдбэрилжэ, бүхы дээрээ 57.100 үнеэ, эмэ хашарагуудые, тэрэ тоодо 14.240 эмэ хашарагуудые үрэжүүлхэ даабари энэ тогтоолоор баталагдаа.

Арадай депутадуудай районно, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудта, Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ, «Птицепром» трестдэ мяха, һү, нооһо, үндэгэ үйлэдбэрилхэ ба үнеэ, эмэ хашараг, гахайнуудые үрэжүүлхэ талаар даабаринуудые богони болзорто колхоз, совхоз, гүүртэ, отара бүхэндэ хүргэхэ эрилтэ табигдаа. Мүн энэ даабаряа сүм дүүргэхээр зохихо хэмжээнүүдые хараалжа, хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ шухала.

Бии байгаа, мүн гүрэнэй нөөсэһөө үгтэһэн тэжээлээ ашаггайгаар, гамтайгаар гаргашалгада онсо анхарал хандуулжа, зунай бэлшээридэ гараһан гүүртэ, отара бүхэндэ, илангаяа, тугал, хүрьгадаа, хүшэ тамираар һула малаа үбһэ тэжээл, талхатарянанай зүйлөөр хангахаар нөөсэ байгуулха шухала. Мүн тэжээл ууралда дэбтээхэ, эһээхэ ба холимол тэжээл бэлдэхэ цехүүдые таһалдуулангүй хүдэлгэхэ хэрэгтэй.

Тиихэдэ зуһалан бүхэндэ малай байха түсэб тодорхойлон зохёожо, отара, гүүртэ бүхэндэ бэлшээриниень даалгажа үгөөд, газарыень эртүүр уһалха хүдэлмэри эмхидхэхэ ба минеральна тэжээлээр хангаха эрилтэ табигдаа. Мүн гүүртэнүүдые бүридхэн байгуулхадаа малаа эрэ эмээрнь, наһаарнь илгажа, зоотехническэ заабариин ёһоор, хүдэлмэреэ ябуулха эрилтэ табигдаа.

Май һарын 10 болотор буруу, тугалнуудаа, зуһагуудаа, эрье хонидоо, һубай үнеэдээ зуһаландань нүүлгэхэ болоно. Бусад малаа майн 20 болотор зунай бэлшээридэ гаргаха зэргэтэй. Холын бэлшээридэ гаргагдаха малай тоо толгойе тодорхойлхо шухала.

Зунай һарануудта хүдэлгэгдэжэ байһан эмшэлгэ тордилгын пунктнуудай ажалые таһалдуулхагүй, мүн хүшэ тамираар һула, үбшэн малаа ашаг үрэтэйгөөр аргалжа, шэмэтэй тэжээлээр хооллуулха пунктнуудые шэнээр нэмэжэ эмхидхэхэ хэрэгтэй. Мүн түсэбэй ёһоор, һоно, боргооһонһоо малые абарха ветеринарна тарилгаяа заабол хэхэ болоно.

Малшадай бии байгаа гэр байрануудые саг болзортонь заһабарилжа, хүсэд хүрэхөөр нэмэжэ бариха, мүн һаалиин малай, тугал, буруунуудай зуһаланда үнеэ һааха, бар хүсөөр хэгдэдэг ажалыень хүнгэдхэхэ, зунай байрада һү сэбэрлэжэ хүргэхэ, хадагалха оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, һүнэй лабораторинуудай хүдэлмэриие эмхидхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

Малаа зуһаланда гаргаһанай һүүлээр байрыень наг шэбхэһээ сэбэрлэжэ, дезинфекци хэхэ, ерэхэ үбэлжэлгэдэ хүсэд хүрэхөөр хохир бэлэдхэхэ байна. Тиихэдэ һара бүри малаа шэгнэжэ, һаалиин фермэнүүдтэ һүнэй тоһолигые, шанарые дээшэлүүлхэ тэмсэл үдэр бүри ябуулха шухала.

Һүрэг олошоруулха хүдэлмэри һайжаруулгада онсо анхарал хандуулжа, һаалиин малай зунайнь бүхы байрануудта искусственна аргаар үрэжүүлгын пунктнуудые нээхэ хэрэгтэй. Мяханай гүүртэнүүдэй үнеэдые эмэ хашарагуудые бухада табижа үрэжүүлхэ байна. Мүн үүлтэртэ бухануудаа шэмэтэй тэжээлээр саг дары хангаха зэргэтэй.

Зунай бэлшээриин үедэ ажаллаха малшадые шэлэн олохо, томилхо хүдэлмэреэ һайжаруулжа, энэ хүдэлмэридэ заабол дүршэлтэй хүнүүдые эльгээхэ хэрэгтэй. Зунай сагта продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар малшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, социалис мүрысөөнэйнгөө дүнгүүдые таһалтаряагүй согсолжо, олондо үргэнөөр мэдээсэхэ зэргэтэй.

Арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдком малай зуһалангай байра, малшадай байха гэрнүүдые барихадань, колхоз, совхозуудта шефскэ туһаламжа үзүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэхээр уялгалагдаа.

Буряадай АССР-эй Госкомсельхозтехникэ, «Бурятсельхозмонтаж» трест ба тэрэнэй оньһожоруулагдамал 56-дахи колонно зунай байрануудтахи үнеэ һааха, һү хүргэхэ түхеэрэлгэ болон бусад оньһон түхеэрэлгэнүүдтэ техническэ хангалга, хабсаралга хэхэ колхоз, совхозуудай захилые эгээл түрүүлэн дүүргэхээр уялгалагдаба.

Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерство болон райгүйсэдкомууд холын бэлшээридэ мал тууха харгы заһабарилжа, гэрнүүдые барихаар зохихо хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Буркоопсоюзай правлени, Худалдаа наймаанай министерство, Элүүрые хамгаалгын министерство, Соёлой министерство, Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангаха министерство, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй кинофикациин управлени зунай үедэ малшадые хангаха хэмжээнүүдые тодорхойлжо, сүм бэелүүлхэ болобо.

Республикын «Буряад үнэн», «Правда Бурятии», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдэй редакцинууд, Буряадай АССР-эй Телевидениин, радио-дамжуулгын гүрэнэй комитет, районно газетэнүүдэй редакцинууд зунай бэлшээриин үедэ малшадай социалис мүрысөөнэй ябасые үргэнөөр харуулжа байха болобо.

Партийна ажабайдал

АЛИ БҮХЫ АРГА БОЛОМЖОЁО ЭЛСҮҮЛЭН

Манай Холтоһоной уурхайн коллектив КПСС-эй XXVI съездые яһала һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр угтаһан байна. Арбан нэгэн бригаданууд, мүн горно хоёрдохи участогай коллективүүд шэнэ жэлэй хоёр һарын даабарие болзорһоонь урид, партиин съездын нээгдэхэ үдэр дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн. Гурбан бригадын гэшүүд абаһан социалис уялгаяа уридшалан бэелүүлээ. В. И. Титовой толгойлдог сэбэрлэлгын комплексно бригадада «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

Гэхэ зуура уурхайн коллектив бүхэн нэгэ жэгдэ гү, али бултадаа һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ гэжэ хэлэхын аргагүй. Манда горно гурбан участок, 36 бригада бии юм. Тэдэ бригаданудай зургааниинь 1980 оной туршада ходо гээгдэжэ ябаа. Тиигэжэ энэ жэлэйнгээ даабари дүүргэжэ шадаагүй бшуу. «Гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлмэрилхэ» гэһэн уряа доро ажаллажа байһан тулада уурхайн захиргаан, партиина, профсоюзай болон комсомолой организацинууд энэ дутагдалые сум усадхахын хойноһоо горитой оролдолго гаргана.

Үйлэдбэриин хэрэгтэ, коллективэй нийтын ажабайдалда үзүүлдэг партиина нүлөө улам үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ зорилго партиина организацинуудай урда табигдана. Ушар иимэһээ коллективүүдтэ байгуулагдаһан партийна бүлэгүүдэй, тэндэхи коммунистнуудай үүргые дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодогбди. Үнэхөөрөө, эдэбхи хэшээлтэйгээр, харюусалгатайгаар хүдэлжэ байдаг партийна бүлэг коллективэйнгээ байдалда һайнаар нүлөөлдэг, ашата туһатай хүдэлмэри ябуулжа байдаг.

Энэ ушарта нэгэл жэшээ дурдаһуу. Уурхайн 3-дахи участогай партийна бүлэгые һүүлэй гурбан жэлэй туршада Василий Федорович Кондратюк хүтэлбэрилээ. Энэ бүлэг 20 коммунистнуудһаа бүридэнэ. Эдэнэр бултадаа эдэбхитэйгээр, габшагайгаар хүдэлдэг, суртаа ажалладаг нүхэдтөө эрхим ажалай, шанга журамай жэшээ харуулдаг, социалис мүрысөөндэ түрүү зэргэдэ хододоо ябадаг зэргэтэй. А. Т. Шевякинай, С. Г. Кликовцкиин даадаг ашагта металлай зүйлтэй шорой урадаг бригаданууд коллективүүд эдэбхи эрмэлзэлтэйгээр ажалладаг юм. Тэдэнэр В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлжэ байгаа социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгөөр хабаадана. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хабаадажа, арбадахи табан жэлэй даабарие Агуухэ Октябриин революциин 63-дахи жэлэй ойдо, харин 1981 оной түрүүшын хоёр һарын түсэбые февралиин 23-да—XXVI съездын нээгдэхэ үдэр дүүргэхэ гэһэн харюусалгатай социалис уялга абаһан юм.

Иимэ уялга абахынгаа, уряа гаргахынгаа урда тэрэ бригадын коммунистнууд өөрынгөө бүлэгэй суглаан дээрэ һайса зүбшэһэн, үгэеэ өйлгосоор, доторойнгоо арга боломжонуудые тоб байгаа элирхэйлһэн байна. Коммунистнуудай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд хэлэһэн үгэдөө хүрөө һэн. Нёдондоной түсэбтэ даабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ. Ашагта малтамал абаха жэлэй түсэбые 107,8 процент дүүргэһэн байгаа.

Партийна организацингаа гэшүүд бүхэнэй һуудал байдал һайжаруулха, сэдьхэл тэнигээн ажалхуулаха, ажалай бүтээсэ ехэ болгохо, хүдэлмэриин гурим эмхидхэл һайжаруулха, ажалай болон нийтын журамые наринаар сахиха асуудалда саг үргэлжэ анхарал хандуулагдадаг. Участок дээрэ «Амаралтын үдэрэй штаб» байгуулагданхай. Тэрэ һайн дурынхан гуримаар хүдэлмэреэ ябуулдаг штаб оройдоо дүрбэн хүнһөө эмхидхэгдэһэншье һаа, коллективэй хүдэлмэрилэгшэд, тэдэнэй гэр бүлын ажабайдалда ашата туһатай хэрэг бүтээжэ байдаг шуу. Зарим нэгэнэй журамаа алдаа хадань саг дарһадань зохихо хэмжээ абадаг, зүб замдань оруулые хүсэдэг гээшэ.

Мүнөө энэ участогай партийна бүлэгэй эмхидхэлшээр В. И. Криволапов һунгагданхай. Харин нүхэр Кондратюк участогайнгаа начальнигаар дэбжүүлэгдээ.

Партийна организаци хадаа түрүү коллективүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Хэнэйшье мэдэхэһээр, һайнаар хүдэлдэг нэгэ-хоёр коллектив бүхы уурхайн байдалые һайжаруулжа шадахагүй.

Ушар тиимэһээ партбюро, профсоюзай рудком уурхайн хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта социалис мүрысөө эмхидхэхэтээ хамта, тэрэнэй дүнгые согсолхо, хүн зондоо соносхохо, эрхимлэгшэдыень моральна болон материальна талаар урмашуулха, гээгдэгшэдэй байдалые элирхэйлхэ гэхэ мэтын хэмжээнүүдые абадаг байна. Ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэри эрхилдэг уурхайн бүлэг хадаа түрүү коллективүүдэй ажал эрхилдэг, шэнэ коллективүүдэй, бригадануудай ажал ... плакат мэдээсэл соносхогдожо, амжалтануудай митинг зарлагдадаг гээшэ.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые шудалха һургуули эмхидхэгдэнхэй, хүдэлжэ байдаг. Экономическэ эрдэмэй үндэһэ болон ... шудалха һургуулинуудта түрүүшүүлэй хүдэлжэ байһан газартань ошожо, арга дүршэлтэйнь танилсаха хэмжээн аша туһаяа ехэ байдаг. Тэрэнтэй хамтаа манай ажал ябуулгада дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөө олон байна. Тэдэнэй эгээл томониинь гэхэдэ, бригаданууд ... шэнэлжэ ... даабари саг соогоо ... элтэй.

Коллективэй али бүхы байдалай урагшатай хадаа ... дулдыдадаг ... олохогүй. Түрүүшүүлэй партийна организаци ехэ анхарал ... ябаа. Хүтэлбэрилхы алибаа тушаалда дэбжүүлэгдэжэ боломоор һүбэлгэн бэрхэ хүнүүдтэй хүдэлжэ шадаха бэлигтэй хүнүүдые зоной дундаһаа шэлэн олохо, тэдэниие һургаха, бэлдэхэ шухала болодог. Тиимэ байгаашьегүйдөө аргагүй. Хэн нэгэнэй бүри дээшээ дэбжүүлэгдээ һаань гү, али хэн нэгэниие дааһан хүдэлмэриһөөнь буулгаха, болюулха гээ һаа, тэрэниие заатагүй һэлгэхэ, тушаалыень халан абаха шэлэгдэһэн кадр бэлэн байха ёһотой бшуу.

Хүнүүдые адаглажа байха шухала. Жэшээнь, 3-дахи участогай мастер В. В. Сысоев дааһан хэрэгтээ шаламараар хандадаг, хүнүүдтэй хөөрэлдэхэ, үгэеэ ойлголсоходоо бэрхэ байһаниинь онсо обёоргдоо һэн. Тэрэл тушаалда ябахадань, КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаа һэмди. Мүнөө тэрэ нүхэр 3-дахи участогай начальнигай орлогшоор дэбжүүлэгдэнхэй, манай этигэл найдабарие һанаһан соомнай харюулжа ябана. Найдамтай, ерээдүйн ехэ арга боломжотой, үйлэдбэри дээрэ бэеэ харуулжа ябаһан, журамтай, коллективэй ажабайдалда эдэбхитэй хабаададаг хүнүүдые шэлэн олоожо, партида абаха гэжэ баһал ехэ оролдолго гаргагдана. Дээрэ хэлэгдээшэ шэнги жэшээнүүд манда олон.

Тобшолон хэлэхэдэ, үйлэдбэриин доторой арга боломжонуудые, нөөсэ дарасануудые гүйсэд дууһан хэрэглэхын, ажахын хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхын тула элдэб янзын хэмжээ ябуулганууд хараалагдана, бэелүүлэгдэнэшье. Тиихэдээ түбхын түрүүн партийна нүлөө үргэдхэхэ, коммунист бүхэнэй харюусалгые шангадхаха гэжэ шиидэһэн замнай зүб байна гэжэ тобшолнобди. Энэ оролдолгомнай КПСС-эй XXVI съездын хараалһан зорилгонуудые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые комбинадай болон уурхайн коллективэй амжалтатайгаар бэелүүлхэ тэмсэлдэ аша туһатай үүргэ дүүргэхэ байһаниинь лабтай.

В. ПОЖЕДАЕВ,
Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтоһоной уурхайн партбюрогой секретарь.

Захааминай район.

ГРУЗИИН ССР. Республикын Автомобильна транспортын министерствын мэдээсэл дамжуулдаг түбтэ тодхогдоһон тоолон тодорхойлолгын машина эгээ мүнөө үедэ ямаршье жолоошоной ажалаа үргэлжэлүүлхэ аргатай ба үгыень тон тодорхойгоор элирүүлжэ шададаг юм. Юуб гэхэдэ, мэргэжэлтэдэй үгэһэн даабаряар тус машина жолоошоной бэеын эрхэ байдалые, сэдьхэл бодолойнь тэнсүүрние жэншэдгүй тодорхойлжо байдаг. Тбилиси хотын автобусно болон таксомоторно паркнуудай жолоошод бэеынгээ таагүй байгаа һаа, гараждаа үлэжэ, заһабарилгын хүдэлмэридэ хабаададаг юм. Тэрэнэй ашаар Грузиин харгы замуудта ушардаг аюул усал нилээд үсөөрһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЭВМ-эй оператор Валентина Кузьмина, министерствын мэдээсэл дамжуулдаг-тоолон тодорхойлолгын түбэй начальнигай орлогшо Юрий Зенаншвили гэгшэд ЭВМ-эй дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮРҮҮ ХОНИШОДЬОО
ЖЭШЭЭ АБАЯ
ЗУУТАНАЙ НЭГЭН

Эксэндэ гэжэ газарта Борис Батуевич Будаевай гэр бүлэ хоёрдохи жэлээ совхозойнгоо хонин һүрэг үсхэбэрилжэ, байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 111 хурьга абажа, район дотороо түрүү зэргэдэ гараба. Илангаяа энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ Борис Батуевич өөрынгөө нүхэр, районно Соведэй депутат Мижидма Очировнатаяа дүршэл шадабаряа харуулжа шадаа. Тэдэнэр даалгагдаһан хонидоо нажарай үедэ ехэ оролдосотойгоор адуулжа, хүсэ шадалыень һайса нэмээһэн байна.

Үнгэрэгшэ намар эртүүр саһан орожо, ехэл хүйтэн болобо. Эндэһээ таряалангай поли дээрэ байһан һолоомо, зёленкын узуурнууд барандаа саһанда хушагдашоо. Тиигэжэ залуу хонишодой урдаа тохёолдоһон бэрхэшээлые дабажа гарахын тула өөһэдтөө байһан арга боломжонуудаа хэрэглэн, хонидоо адуулха газараа эртээнһээ бэлдээ, саһа багатай таряалан, хагданда бэлшээжэ, хубааряар үгтэһэн үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалаа. Иигэжэ ажаллаһанайнгаа ашаар хонидойнгоо хүшэ тамирыень муудхуулаагүй.

Тэдэнэр түл абалгадаа ехэл ханалтайгаар бэлдэһэн юм. Хонидойнгоо хуушарһан байрые саг соонь заһабарилаа, дулаалаа. Эдэ бүхы оролдолгонь ашаяа яһала харюулаа. Тэрэнэй даадаг бригадын коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 556 эхэ хонинһоо 617 хурьга абаад, бүрин бүтэн түлжүүлжэ байна. Одоол нихэдээ Борис Будаев хонишоной хүндэ хүшэр мэргэжэлые түргэн шудалһан хүнүүдэй нэгэн байһанаа элирүүлээ. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ үбһэ тэжээлээр дутамаг үбэлжэлгын болоошье һаань, залуу хонишонойхи түрүүшынгээ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлһэн, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,2 килограмм ноохо хайшалһан габьятай. Иигэжэ Яруунынгаа совхоз дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи һуурида гараа һэн. Эгээл тиихэдэ Борис Батуевич ажалша бэрхэеэ харуулаа бшуу.

— Нёдондо жэлдэ нилээд тухашараа һэмди. Гурбадахяа түрэжэ байһан хонидшье һаа, хурьгадаа голохо, хажуугаарнь өөһэдөө түрүүшынгээ жэлдэ хүдэлжэ байһан аад, шадабари багатай байгаабди. Харин энэ жэлдэ үбһэ тэжээлээр элбэг байһан тула ехэл амар хүдэлбэбди, — гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Мүнөө хонидынь хурьгалжа дүүрэнтээ. Абаһан хурьгадтаа үбһэ, зелёнко, холимол тэжээл, ногооной гурил, брикет, гранул эдюүлнэ. Апрель һарын эхёэр хүхүүли хонидоо адуулдаг болонхой.

Түл абалгын үедэ Михаил Константинович Шкедов, Ханда Данзановна Данзанова хоёр хурьгашадаар хүдэлөө.

Б. Б. Будаевай даадаг энэ бригада байгша ондо хурьга абалгаараа түрүүшүүлэй зэргэдэ гаража, Яруунын хонишодой солые дээшэнь үргэжэ ябана.

Д. БАЗАРОН.

Яруунын район.

Урагшатай

Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дүршэлтэй хонишод Радна Долгоровна Михеева, Галсан Хандаевич Ябжанов гэгшэдэй даадаг отарада түл абаха халуун хаһань дүүрэнтэжэ байнхай. Эдэ хонишод байгша ондо хонин бүриһөө хурьга түлжүүлжэ, хараалһан зорилгоёо бэелүүлээд байна.

Абтаһан хурьгадаа бүрин бүтэнөөр тэнжээхын тула хонишод зоотехническэ заабариин ёһоор, шэмэтэй һайн тэжээлээр хооллуулан тэнжээнэ. Мүнөө хурьгадынь өөдэргэн томонууд болоожо байнхай.

Һүүлэй мэдээгээр, тус ажахыда 2.600 хонин хурьгалаа гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 80 хурьган абтаад байна.

И. ФЕДОРОВ.

Хони үсхэбэрилхэ талаар «Георгиевский» совхоз район дотороо эгээл томо ажахынуудай нэгэн юм. Эндэ бүхыдөө 10600 эхэ хонин харууһалагдана. Байгша ондо ажахын хонишод дүн хамта 10458 хурьга абажа түлжүүлхэ түсэбтэй юм. Тиин, һүүлэй мэдээгээр, эхэ хонидой отарануудта 10490 хурьган бүрин бүтэнөөр тэнжээгдэжэ байна.

Хонидой түл абаха талаар Ашангын хонишодой ажал урагшатай. Эндэ һүүлшынь хурьгад абтажа байна. Түсэбэй ёһоор, эндэхи хонишод бүхыдөө 3504 хурьга абаха аад, тэрэнээ 3980-да хүргөөд байнхай.

Тус ажахыда дүршэлтэй бэрхэ, үнинэй хонишон Х. Р. Мурдонова түрүүшын зуутан болоожо шалгараа. Удаань энэл отделениин Сергей Екимовскиин хүтэлбэрилдэг бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга түлжүүлжэ байна. Ашангын хонишодой хурьга абаха үедэнь хурьгашадаар томилогдоһон залуу хүбүүд, басагад горитой туһа хүргэһэн байха юм. Жэшээлбэл, Н. А. Доргачевой даадаг отарада библиотекарь Жаргалма Нимаева жэшээтэ һайнаар ажаллаа һэн. Тус бригада мүнөө 100 эхэ хонин бүриһөө 80 гаран хурьга абанхай түлжүүлнэ.

АЖАЛЫНЬ АМЖАЛТАТАЙ

С. ХАМАГАНОВА.

Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Ленинэй хоёр ордентой Г. Ц. Шойбонов арбан нэгэдэхи табан жэлые ажалай эрхим амжалтануудаар угтаба. Түрүү хонишон энэ жэлдэ зуун хонин бүриһөө зуун хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн уялгаяа дүүргэхын тула оролдожо байнхай. Хонидой түл абалга отарадань түлэг дундаа. Абаһан түлөө гарзагүйгөөр ногоон дээрэ гаргаха хэрэгтэнь тэрэнэй Валерий хүбүүн эсэгэдээ туһа хүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Ц. Шойбонов Валерий хүбүүнтэеэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Совет орон дотор

ВОЛГОГРАД. Хабарай тарилгын эхилһэнһээ хойшо областиин полинууд дээрэ гэр бүлын агрегадуудай мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Түрүүшүүлэй тоодо орожо, тарилгаяа эхилһэн Котельниковскэ район угай механизаторнуудаараа алдаршанхай юм. Хүбүүдынь эсэгэнэртэеэ хамта эндэ хүдэлдэг. Социалис Ажалай Герой Н. М. Евдокимовай хүтэлбэрилдэг механизаторнуудай ехэ бүлэ энэ заншалта мүрысөөндэ үүсхэл гаргаһан байгаа.

ТАШКЕНТ. «Средазэлектроаппарат» гэжэ нэгэдэлэй коллектив Хара хүрьһэгүй нютагуудай малшадай захилые болзорһоонь нилээн урид дүүргэбэ. Баригдажа байгаа һү һаалиин комплекснуудта 100 калориферна түхеэрэлгэ эндэһээ эльгээгдэбэ. Эдэнь малай фермэнүүдтэхи хүйтэн, дулаание автомат оньһон аргаар гуримшуулан табиха арга олгохо байна.

ЛЕНИНГРАД. «Гатчинсельмаш» нэгэдэлэй үйлэдбэрилэн гаргаһан агрегадуудай туһаламжаар теплицэнүүдтэ шэмэ ехэтэй хүрьһэ бии болголгые оньһожоруулна. Энэ түхеэрэлгэ часай туршада 20 тонноһоо дээшэ үрэжэлтэ холисо бии болгохо аргатай юм. Предприяти түрүүшын оньһожоруулагдамал агрегадуудые ороной теплицын ажахынуудта эльгээбэ.

АРСЕНЬЕВ (Примориин хизаар). Алас-Дурна зүгэй Арсеньев хотын дунда һургуулинуудай арбадахи классай һурагшад түрэлхидэйнгөө мэргэжэлые шэлэбэ. Һургуули дүүргэхэеэ байгшадай слёт эндэ болоожо, «Аскольд» болон «Прогресс» гэжэ машина бүтээлгын заводуудай цехүүдтэ хүдэлхэеэ орохо комсомолой путёвконууд эдэнэртэ барюулагдаа. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, хүбүүд, басагад хоёр жэлэй турша соо эдэ предприятинуудта үйлэдбэриин практика гарахадаа, программна жолоодолготой станогуудые шудалһан байгаа. Энэ жэлдэ Примориин юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые дүүргэһэн 10 мянга шахуу хүбүүд, басагад хизаарай предприятинуудта хүдэлхэеэ орохо юм. Эдэнэр моряагууд болон загаһашад, судна заһабарилагшад болон докернууд, механизаторнууд болон горнягууд, станочнигууд болохо.

БАКУ. Бакугай прибор бүтээгшэд болон Киевэй проектировщигуудай хани харилсаан Сибириин нефтьшэдэй шухала захилые болзорһоонь урид дүүргэхэ арга олгобо. Түрүүшын шэнэ аппаратура Бакуһаа Тюмень эльгээгдээ. Энэ техникэ бэдэрэлгын хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, нефть болон газай баялигуудай хэмжээе зүбөөр тодорхойлхо арга олгохо байна.

ШИЛУТЕ (Литвагай ССР). Эндэхи мебельнэ комбинадта продукци бүтээн гаргалга нилээд дээшэлүүлэгдээ. Хүндэ хүшэр хүдэлмэрие автомат оньһоор гүйсэд хангаһанай ашаар иимэ үрэ дүнгүүд туйлагдаһан байна. Ажалай бүтээсэ 1,5 дахинаар дээшэлүүлэгдэжэ, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй эсэстэ хараалагдаһан хэмжээндэ хүрэһэн байна.

ВОЛОГДА. Сокол хотын техническэ мэргэжэлэй училищида уулзалгаар уран зохёолой үдэрнүүд эхилбэ. Вологодско мэдээжэ уран зохёолшо Василий Белов ажалайнгаа намтарые эндэ эхилһэн юм. Тэрэ эндэ нарин дарханай мэргэжэл шудалһан байгаа. Уран зохёолой һайндэрнүүд областиин дотор заншалта болонхой.

(ТАСС).

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

ХҮРЬҺЭ ХАМГААЛХА ГУРИМ ТУХАЙ

Республикын бүхы районуудта тарялан дээрэ хэгдэхэ хүдэлмэриин гурим имагтал хүрьһэ хамгаалха хэрэгтэ зорюулагдаһан байха ёһотой. Урда жэлнүүдтэ энээндэ анхарал хүсэдөөр табигдаагүй байһан дээрэһээ хүрьһэнэй үрэжэлтэ хубиин хахадһаа ехэнхинь алдагдаһан байна бшуу.

Теэд мүнөө үедэшье таряалангай хүрьһэ хамгаалха хэмжээ ябуулганууд тон хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Оройдоол 200 мянган гектарай хүрьһэн урбуулагдангүйгөөр элдүүрилэгдэнэ, 80 мянган гектарта тарилга паар хоёр һужаагтуулан хэгдэнэ. Энэмнай бүхы таряалангай миил гушаад процентнь болоно.

Иимэ байдал тусгаар машина, техникын дуталдаһанһаа, хүнүүдэй энэ аргын һайн талые ойлгоогүй байһанһаа болоно гэжэ хүтэлбэрилэгшэд бэеэ сагааруулхые оролдодог. Энээние бүхы дээрээ зүб тухээр бэшэ. Үнэхөөр хүрьһэ урбуулангүй элдүүрилхэ техникын дутамаг байһаниинь мэдээжэ. Зүгөөр бии байгаа техникэ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Зарим газарта тиимэ машинанууд таарагүй дээрэһээ түргэнөөр элэдэг, эбдэрдэг байна. Энэ ушарта запчастьнуудые олохонь бэрхэтэй байдаг. Хэрбээ манай инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, уралан нарижуулагшад ухаан бодолоо гүйлгөө һаа, тиимэ машинануудые манай эндэ найдамтайгаар ашаглаха арга олгохо байна. Жэшээнь, Хоринн районой Үдын совхоздо плоскорезүүдэй хутаганууд бүхэлэгдэжэ, тэрэ урдынхиһаа 2—4 дахин удаан болзорто хэрэглэгдэдэг болоо. Харин республикын Хүдөө ажахын министерство энэ аргые колхоз, совхозуудта хаа хаанагүй хэрэглэдэг болгохо тушаа юушье хэнэгүй.

Теэд эдэ бүгэдэ хүрьһэ хамгаалха гуримай урагшагүйдэһэнэй гол шалтагааниинь бэшэ. Гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, хүрьһэнэйнгөө, байгаалиингаа талаар манай эндэхиһээ ехэ илгаатай Хойто-Казахстанда зохёогдон хэрэглэгдэдэг агротехникэ ямаршье хубилалтагүйгөөр манай полинууд дээрэ баримталагдажа захалһан байна бшуу. Энэ хоёр зоныи илгаае харуулхын тула иимэ нэгэ жэшээ эндэ дурдая. Тэндэ гектар бүридэ 2,5—3 миллион ороохоной хүртэхөөр үрэһэ тарихадань, намартаа тэндэнь 5—6 миллион хоолос гараһан байдаг. Харин манай эндэ тад ондоо байха юм. Хойто Казахстанда плоскорезээр элдүүрилһэн паар дээрэ 3—4 жэл удаа удаагаар шэниисэ таряад, баян ургаса абадаг. Харин манай эндэ паарай һүүлээр хоёрдохёо шэниисэ тарихада, ургасань доошолжо захална.

Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, манай эндэхи газарай үрэжэлтэ хүрьһэн нимгэн байжа, шэниисын ороохоноһоо олон эшэ гаранагүй. Тиин хүрьһэнэй дээдэ талын үрэжэлые обёос хүсэдөөр хэрэглэдэг байна. Нүгөө талаараа обёосой таригдаха болзорынь манай эндэхи эрхэ байдалда зохилдодог. Тиимэһээ хүрьһэ урбуулангүй элдүүрилхэ гуримда обёсоходоо, нэн түрүүн хабар орой таригдадаг ороохото ургамалнуудые хэрэглэхэ шухала болоно.

Ушар иимэһээ бидэнэр Хурамхаанай, Сэлэнгын районуудай ажахынуудта, Үдын совхоздо урид зохёогдоһон севооборотнуудые шэнэлхэ баатай болообди. Тиихэдээ паар дээрэ заабол шэниисэ, үрэһэндэ хэрэглэхэ обёос тариха, хойто жэлынь тэндэ ороохо абахаар, сенаж дарахаар обёос ургуулха гэжэ шиидхэһэн байнабди. Энэ ушарта газарай ашаг үрэ 40—50 процентһээ ехээр дээшэлнэ.

Тиин энэ гуримда орохо гэхэдээ, олон бэрхэшээлнүүдтэй дайралдаабди. Нэн түрүүн ажахынуудта обёосой үрэһэн дуталдана. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд үрэһэндэ орохо обёосые паар дээрэ тариха эрилтэ дүүргэнэгүй бшуу. Манай дурадхалаар паар дээрэ обёос тариһан Үдын совхоз, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз эдэ жэлнүүдтэ шэниисэһээ хоёр дахин ехэ ургаса абаһан байха юм.

Зарим агрономууд, тииһээ тиитэр эрдэмтэд тусгаар обёос таридаг севооборотой болохо гэхэдэ дурагүй байдаг. Эдэнэр урдын севооборотой гурим баримталан, паарай һүүлээр олон жэлдэ обёос тарижал байхада, ургасань доошолхо гэһэн шалтаг баридаг. Харин манай орон дотор, хилын саана туршалга хэжэ үзэхэдэ, обёосые хойно хойноһоонь 5—7 жэл тарихадал, ургасань бага болоожо захалдаг байна. Тиимэһээ манай эндэ обёос паарай севооборот, илангаяа үрэһэ ургуулха шэглэлтэйгээр хэрэглэхэ шухала болоно. Эгээл иимэ севооборот Иволгын ОПХ-да 1968 онһоо хэрэглэгдэнэ.

Хүрьһэ урбуулангүй элдүүрилхэ, зүрүүдтүүлан тарилга хэдэг севооборот хэрэглэхэ гурим яахадаа ашаа үрэеэ харуулнагүйб гэхэдэ, олонхи ажахынуудта газар таряалангай культура доодо хэмжээндэ байһаар. Таряалан буртаг ногоондо дарагдана, агротехникын юрын эрилтэнүүд наринаар баримталагданагүй. Жэшээнь, Хурамхаанай, Баргажанай, Хэжэнгын районуудай олохон ажахынуудта таряалангынь хэлхы үндэһэтэй хяагта дарагдашанхай. Тэрэниие үгы хэнгүйгөөр, хүрьһые һайнаар элдүүрилхын аргагүй ааб даа.

Хүнгэн хүрьһэтэй таряалангые үтэгжүүлжэ, үрэжэлтэ хубиинь дээшэлүүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Олон жэлдэ бидэнэрэй туршалга хэхэдэ, плоскорезээр элдүүрилгэ хэхэ үедөө 12—14 сантиметрһээ 20—22 сантиметр хүрэтэр гүнзэгыдэ аммиачна уһа оруулхада, ургаса хоёр дахин дээшэлдэг, хүрьһэнэй үрэжэлтэ хубинь доошолдоггүй байгаа. Тиимэһээ энэ аргые хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэхэ шухала гээшэ.

Энэ үнэтэ үтэгжүүлгые хэрэглэхэ түсэб жэл бүри бодото дээрээ дүүргэгдэнгүй үлэшэнэ. Саашадаа Хүдөө ажахын министерство аммиачна уһые нэн түрүүн хүрьһэ хамгаалха гуримда ороһон ажахынуудта үгэхэ, тэрэниие плоскорезээр хүрьһэндэ оруулха эрилтэ табиха ушартай. Зүгөөр аммиачна уһые гүйхэнөөр хүрьһэндэ оруулхада, минеральна үтэгжүүлгэ газар дээгүүр сасахада, аша үрэнь бага болодог. Суперфосфадые паар болгогдохо газарта оруулхадал үрэ ехэтэй байдаг.

Хүрьһэ хэр гүнзэгыгөөр элдүүрилхэ хэрэгтэйб гэжэ хаража үзэе. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүрьһые ехээр хүдэлгэхэгүй гэһэн үгэнүүд заншалта болонхой. Энээние зарим хүнүүд хүрьһые гүнзэгыгөөр элдүүрилхэгүй гэжэ буруу ойлгодог байна. Хүрьһые үлүү ехээр хүдэлгэхэгүй гээшэ, нэн түрүүн, газар дээгүүр трактор оло дахин ябуулхагүйн тула хэдэн янзын хүдэлмэрие нэгэ доро хэхэ гэһэн удхатай бшуу даа. Тиихэдэ хүрьһэн гүйхэнөөр элдүүрилэгдэжэ, нэгэ доро буртаг ногоон усадхагдаха, гербицид таараагдаха байна.

Эдэ элдүүрилгэнүүдэй алиниинь манай эндэхи эрхэ байдалда таараха гээшэб? Дүй дүршэл, туршалганууд дээрэһээ харахада, хүнгэн хүрьһэтэй газарые гүйхэнөөр элдүүрилээд, эртын ургамалнуудые (шэниисэ, горох) тарихада, ургасань доошолдог байна. Жэшээнь, паарые 12 сантиметр гүнзэгыгөөр элдүүрилхэдэ, шэниисын ургаса гектарай 2.1—2,4 центнерээр бага болодог байшоо.

Харин орой таригдадаг ургамалнуудые гүйхэнөөр элдүүрилэгдэһэн газарта тарихада хамаагүи байгаа. Жэшээнь, майн һүүл, июниин эхин багаар обёосые гүйхэнөөр, гүнзэгыгөөр элдүүрилһэн газарта тарихада, ургасань алдирхуу байба.

Энээние байгаалиин онсо өөрсэ илгаагаар лэ тайлбарилжа болохо. Үбэлдөө саһанай багаар ороходо, таряалангай хүрьһэн хабартаа хатуу байжа, эртын ургамалай үндэһэндэ һаад хүргэдэг байна. Оройн тарилга хэхэ үедэ хура борооһоо болоожо, хүрьһэн өөрөө зөөлэржэ, ургамалай үндэһэндэ тодхор ушаруулнагүй бшуу.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, манай эндэ зунай бороогой урда таригдаха ургамалнуудай газарые гүйхэнөөр хахалхада болохо байна.

Намарай паар тушаа һанамжаяа хэлэхэ хүсэлтэйб. Республикын Хүдөө ажахын министерство газар таряалангай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, ороохо таряа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалхадаа, жэлдэ 160 мянган гектар хүрэтэр намарай паар бэлдэхэ зорилго табина. Энээние яаха аргагүй зүб гэхээр бэшэ гэжэ һананаб. Илангаяа хүрибтэр хүрьһэтэй газарта болгоомжотойгоор хандаха байна. Яахадааб гэхэдэ, олон жэлдэ шэнжэлгэ хэжэ үзэхэдэ, намарай паарай хүрьһэндэ, плоскорезээршье элдүүрилэгдэһэн байгаа һаа, хахалагдаагүй үлэһэн газарайхиһаа хабартаа шииг бага байдаг. Тиимэ газарта шэниисэ тарихада, хабар хахалжа таряашаһаа ургасань доогуур байдаг юм. Тиимэһээ хабар эртэ ехэ тарилга хэдэг ажахынууд бүхы хүдэлмэреэ саг соонь хэжэ үрдихэ зорилгоор лэ намарай паар элдүүрилхэ ушартай гэжэ һанагдана. Харин мүнөө үедэ малай тэжээлдэ хэрэглэгдэдэг ороохото ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ зорилго табижа байхадаа, намарай паар бэлдэһэнэй хэрэгынь үгы болоно гээшэ.

Хүрьһэ элдүүрилгые анхархадаа, сэбэр паар яажа зүбөөр элдүүрилхэб гээд хаража үзэе. Хүрьһэ хамгаалха гуримда ороходоо хахалагдадаг газарай 40 процентнь паар доро орохо болоно: 20 процентнь нёдондо элдүүрилһэн, нүгөө 20 процентнь энэ жэлдэ бэлдэгдэхэ паар байха байна.

Нэн түрүүн, паар бүхэли зундаа буртаг ногоогүй, сэбэр байха эрилтэтэй. Паарые майн түрүүшын арбан хоногой һүүл багаар плоскорезээр 8—10 сантиметр гүнзэгыгөөр элдүүрилхэдэ зохид. Саашань буртаг ногооной гараха бүри гүйхэнөөр элдүүрилжэ байгаад, зунай бороогой үеэр КПГ-250 түхэлэй культиватораар 25—27 сантиметр гүнзэгыгөөр элдүүрилхэ гү, али плугаар хахалжа болохо. Полиин хяаг мэтэ үндэһэ ехэтэй буртаг ургамалнуудта дарагдаһан байгаа һаань, КПЭ-3,8 түхэлэй культиватор түрүүн ябуулаад, хахалһанай удаа КПС-4 түхэлэй пружина һабарнуудтай культиватор хэрэглэжэ, буртаг ногооной үндэһые һамнажа абадаг. Нэгэ жэл ургаад хосордог буртаг ногоонуудтай тэмсэхын тула КШ-3,6 түхэлэй культиватор хэрэглэхэдэ һайн. Сэбэр паар намартаа кольчата катогоор нягтаруулагдаад, үбэлдэ ороходоо жэгдэлэгдэһэн, буртаг ногоогүй, сэбэр байха зэргэтэй.

Бүхы полинуудай дундаа паарайл хүрьһэн һалхиндаа үлүү ехээр гэмтэдэг гээшэ. Тиимэһээ тэрэнэй хүрьһэ хамгаалха нэмэлтэ хэмжээнүүд абтаха болоно. Июлиин эхээр, зүгөөр июлиин 5-һаа оройтуулангүй, паар дээрэ кулисна ургамалнуудые (горчица, наран сэсэг) 3—4 зүрүүдаар, хоорондонь 10—12 метр зайтайгаар тарижархидаг. Иимэ ургамалнууд паарай хүрьһые һалхиһаа хамгаалхын хажуугаар ороохото ургамалнуудай ургасые гектарай 1,5—2 центнерээр дээшэлүүлдэг байна.

Паарые һайнаар харууһалхын тула ажахы бүхэндэ тусхай отряд гү, али звено байгуулха хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

В. БОХИЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 111 жэлэй ойдо

НЭРЭ АЛДАРЫНЬ, ХЭРЭГЫНЬ...

XIX зуун жэлэй тэгэндэ, капитализмын аажам хүгжэлтын үедэ буржуазида тад харша шэнэ анги бологшо пролетариадай мүндэлөөд байхада, революционно асари ехэ бодол хэрэгүүдэй гайхамшаг түлөөлэгшэд К. Маркс Ф. Энгельс хоёр энэ ангиин агуу-ехэ түүхэтэ үүргые эрдэм ухаанай ёһоор үндэһэлэн харуулһан байна. Тэдэнэй ухаалан найруулһан һургаалынь дэлхэйе шэнжэлхэ, тэрэниие революционно ёһоор хубилгаха түгэс хурса зэбсэг болоо һэн. XIX болон XX зуун жэлнүүдэй бэлшэр уулзабарида дэлхэйн капитализмын хүгжэлтынгөө дээдэ ба һүүлшынгээ үе шатада хүрэжэ, мүлжэлгэ дарлалтын хуушан общество hоо ниитын шэнэ, социалис байгуулалтада орохо гэһэн зорилгын хүн түрэлтэнэй үмэнэ бодото дээрэ табигдаад байхада, Марксын, Энгельсэй һургаал болон хэрэгыень сэсэн мэргээр үргэлжэлүүлэгшэ В. И. Ленин түүхэтэ дэлгэр замда гараһан юм.

Ямаршье ондоо хүнһөө үлүүгээр Ленин юумые научна ёһоор уридшалан мэдэхэ, ниитын үйлэ хэрэгүүдэй эгээл гол удхыень ойлгохо, марксизмын теориие хүдэлмэришэн ангиин революционно бодото тэмсэлтэй холбон, тэрэниие зохёохы ёһоор хүгжөөхэ бэлиг шадабаритай байһан юм. Россида Агуу-ехэ Октябриин социалис революциин илалта ба дэлхэйн бэе бэедээ тад харша хоёр социальна байгуулалта боложо, хахаран хубааралга, мүнөө үеын эгээл нүлөө ехэтэ политическэ хүсэн бологшо уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй мүндэлэн дэбжэлгэ, колонинууд ба дулдыданги оронуудай һэргэн бодожо, бэеэ даагаад зохёохы түүхэтэ ябуулга эрхилхэ замда гаралга гэхэ зэргын манай зуун жэлэй түйлай ехэ үйлэ хэрэгүүд Ленинэй нэрэтэй холбоотой.

Хүнүүдэй Лениниие мэдэхэгүй гү, али тэрээн тухай дуулаагүй булан тохой манай бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ үгы юм. Ленин болбол хүн түрэлтэнэй эрхим ерээдүйн түлөө, азарханхы мунхаг, хархис хүсэнүүдые даран, ухаан бодолой илан мандахын түлөө баатар зоригтой тэмсэлэй һүлдэ тэмдэг мүн. Гайхамшаг нэгэ баримта дурдамаар: Ленинэй зохёолнууд арадуудай хэлэнүүд дээрэ оршуулагдаһаараа, хэблэгдэһэн тоо болон хэмжээгээрээ дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлдэг.

Ленин имагтал Россиин революционно хүдэлөөнэй үг хэлэгшэнүүд ба онсо зүйлнүүдыень лэ харуулаа, имагтал Россиин өөрсэ эрхэ байдалда харуулагдаһан марксизмын онсо янзыень байгуулаа гэжэ зарим түүхэшэд, политологууд, ниитын эрдэмэй түлөөлэгшэд баталан хэлэдэг байна. Тэд Ленинэй зохёолнуудай дэлхэй дээрэ эгээл ехээр хэблэгдэжэ байһан ушар шалтагааниинь ехээр эндүүрдэгые өөрһэдөө харуулна. Эдэ мэтын тайлбарилга дэмжэлгэ, ялагдаашагүй үйлэ хэрэгүүдые научна бэшээр, баарланги ахираар ойлгодог дэлхэйн хараа гарана. Росси дэлхэйн соёл болбосоролой хүгжэлтын үргэн дардам замһаа ондоогоор гарахагүй гэжэ түбшэн тоолодог. Тэрэ хадаа капиталис байгуулалтын таһаршагүй хубинь байгаа. Марксизмын теоретик ба революционно вождиин ажал ябуулга Ленинэй эхилхэ үедэнь дэлхэйн доһолгон дорьбоохо хэрэгүүд Россида боложо ойртожо байһан ба тиимэ хэрэгүүд бодото дээрэ болоһон юм. Дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдтэ Росси ехэ үүргэ гүйсэхэ ёһотой гэжэ Маркс Энгельс хоёр бури үнгэрһэн зуун жэлэй 70-аад онуудта уридшалан хэлэһэн юм. Россида «асари ехэ социальна революциин болохонь зайлашагүй, тэрэ ойртоо» гэжэ Маркс бэшээ һэн. (К. Маркс ба Ф. Энгельс, зохёолнууд, (32-дохи боти, 459-дэхи нюур).

Россида революциин хэдыдэ болохо болзорые Маркс нэгэ бага алдажа тодорхойлһон байгаа. Гэбэшье Россиин революци бүхы дэлхэйн хуби заяанда онсо шухала удха шанартай байха юм гэжэ, тон зүбөөр баталан хэлэһэн байна. Яахадаа имагтал Росси ленинизмын мүндэлһэн орон байгааб гэһэн асуудалда харюусахадаа, түүхын хүгжэлтын энэ онсо зүйлые хододоо хараада абаха хэрэгтэй. Ленинизмын талые огто баримталдаггүй, Американ профессор Роберт Таккер иигэжэ мэдэрхэ баатай болоо һэн: хэрбээ XX зуун жэлэй эхиндэ революционно политик болон сэсэн мэргэн ухаан бодолто хүнэй бии болохо ёһотой байһан һаань, Росси энэ талаар эгээл таарамжатай орон байгаа.

Түүхэтэ шэнэ үе шатын эрхэ байдалһаа үндэһэлэн, марксис һургаалай таһаршагүй бүхы хубинуудые зохёохы ёһоор хүгжөөһөөрөө, эрдэм ухаанай болон революционно бодото байдалай шэнэ баримтануудаар тэрэниие баяжуулһаараа, Ленин агуу-ехэ байна бшуу. Марксизмын хүгжэлтын, тэрэшэлэн дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин, мүн колониальна болон дулдыданги оронуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй шэнэ шата Ленинэй нэрэтэй холбоотой. Марксизм гээшэ нюдэ балай этигэн баримталха һургаал бэшэ, харин ажал ябуулгын хүтэлбэри юм гэжэ Ленин тоолодог бэлэй. Сэжэлдэһэн үгэнүүдые дабтахагүй, харин бодото байдалые адаглан хараха, ажабайдалда үйлэ хэрэг юундэ ондоогоор бэшэ, харин иимээр бэелээб гэжэ ойлгохые оролдохо хэрэгтэй гэжэ тэрэ нэгэнтэ бэшэ һануулдаг байгаа. Тодорхой байдалые тодорхойгоор шэнжэлхэ гэһэн дүримые Ленин теоретическэшье, бодотошье ажал ябуулгадаа хүтэлбэри болгодог һэн.

Элдэб ушар хэрэгүүдые шэнжэлхэдээ, капитализмын хүгжэлтын болон пролетариадай ангиин тэмсэлэй тодорхой эрхэ байдалые хараада абадаг ушарһаа ажабайдалай эгээл орёо, тон шухала асуудалнуудта Ленин хододоо зүб харюунуудые үгэдэг байһан юм. Жэшээнь, пролетариадай парти тухай асуудалые Ленинэй яажа шиидхэһые абаад үзэе. Тус партиие тэрэ байгуулаа. Тиин американ түүхэшэн ба дипломат Джордж Кеннанэй мэдэрһэнэй ёһоор, энэ парти манай зуун жэлэй агуу-ехэ политическэ эмхи болоо.

Хүдэлмэришэн ангиин партиис байгуулха тухай асуудалые Россида бусадшье ажал ябуулагшад табидаг байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье Баруун Европодо байгуулагдаһан партинуудтал адли парти Россида хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр һанадаг байгаа. Харин Ленин энэ асуудалые ондоогоор шиидхээ. Түүхын шэнэ эрхэ байдалда шэнэ тухэлэй парти хэрэгтэй. Тэрэ ямаршье эрхэ байдалда — нюуса ба нюуса бэшэ, амгалан ба сэрэгэй байдалда революционно хүдэлмэри ябуулжа шададаг байха ёһотой гэжэ Ленин харуулжа шадаа һэн.

Харин II Интернационалай партинуудта тиимэ шадабари үгы байгаа бшуу. Ушар юуб гэхэдэ, тэдэ партинууд капитализмын нилээд амгалан хүгжэлтын үедэ бии болоһон юм. Тиихэдэ буржуазна революцинуудай үе үнгэрһэн, харин социалис революцинуудай үе ушөө болоогүй байгаа. Тэдэ партинууд нюуса бэшэ, гол түлэб парламентска ажал ябуулга хэжэл шадаха, харин политическэ дорьбоо доһолоон ба революцинуудай үеын болоходо, ондоогоор ажаллажа шадахагүй байшоо.

Имагтал ленинскэ, большевик парти ямаршье эрхэ байдалда ажал ябуулгаяа эрхилжэ шадаха байгаа бшуу. Тиин хүдэлмэришэн ангиие тэрэнэй эгээл түрүүлэн илалтада хүтэлэн абаашаһаниинь дэмы тохёолдоһон зүйл бэшэ. Ленин илалтата пролетарска революциие зоригжуулагша ба эмхидхэлшэнь, хүдэлмэршэн, таряашанай дэлхэй дээрэхи түрүүшын гүрэниие байгуулагша байгаа. Ленин социально-экономическа хубилалтануудай асари ехэ программые дэбжүүлээ һэн. Энээнэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар социализм бодотоор бэелээ. Ленин шэнэ байгуулалтын амидаралта хүсэндэ гүнзэгыгөөр этигэдэг байгаа. Бүри 1923 оной эхиндэ тэрэ иигэжэ бэшээ һэн: «социализм асари ехэ хүсэтэй байха, тиин онсо толотомо арга боломжонуудай элирэн гараха хүгжэлтынгөө шэнэ шатада хүн түрэлтэн мүнөө оробо». (ЗГС, 45-дахи боти, 402-дохи нюур).

Мүнөө, хэдэн олон социалис гүрэнүүдэй оршон, 94 орондо коммунис партинуудай эдэбхитэй ажал ябуулгаяа эрхилэн байхадань, империалис дарлалтаһаа сүлөөрһэн олон оронуудай хүгжэлтын капиталис бэшэ замда орожо, социалис шэглэл баримталан ябахадань, Ленинэй ямар мэргэнээр уридшалан хэлэһэниинь тон эли байна. Социалис хании нэгэдэлтэ оронуудай бии байһанай ашаар уласхоорондын байдал социализм болон дэбжэлтын аша туһада үндэһөөрөө хубилаа. Харин империализм түүхэдэхи үүсхэлээ алдажа, байдалынь муудаа. Энэ талаар Ленинэй габьяа ехэ. Ангиин болон үндэһэ яһанай хёмороонуудһаа, хюдалгата дайнуудһаа болон бусад социальна гасалангуудһаа хүн түрэлтэниие сүлөөлхын түлөө тэрэ айхабтар ехэ эршэ зоригтойгоор тэмсэһэн юм. А. М. Горький Ленин тухай ехэ һайханаар хэлэһэн байдаг: «Хүнүүдэй ядарал зоболонгые, Ленинэй үзэн ядадаг, эбсэшэгүй, залиршагүй хурса мэдэрэлынь, мүн ядарал гээшэ ажабайдалай зайлагдашагүй зүйл бэшэ, харин холо хаман хаяхаар бузар муухай юумэн гээшэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө этигэдэгынь намда онсо удха шанартай шэнжэ мэтээр һанагдана.

Зан абариинь энэ гол шэнжэ хадаа юумые һайн тээшэнь харадаг материалистын дайшалхы абьяас мүн гэжэ би тоолоноб. Имагтал энэ шэнжэнь минии зүрхэ сэдьхэлые буляан абажа, энэ хүн тээшэ, ехэ үзэгөөр эхилһэн — Хүн— тээшэ хүсэтэйгөөр татагдадаг һэм» («В. И. Ленин тухай дурадхалнууд», т. 2, М., 1979, 256-дахи нюур).

В. И. Ленин эб найрамдалые тунхаглан соносхогшо агуу-ехэ хүн, ондо ондоо ниитын байгуулалтатай оронуудай амгалан тайбанаар зэргэ оршон байха гэһэн политикын үндэһэ һуури табигшань байгаа. Арадуудай хоорондын дайнууд ан зэрлиг, хэрэгэй бүдүүлиг хэрэг гээшэ гэдэг бэлэй. Агуу-ехэ Октябриин социалис революци эб найрамдал тухай асуудалааршье бүхэдэлхэйн түүхэдэ шэнэ үе шата нээгээ гэжэ тэрэ бэшээ һэн. Олон зуу, мянган жэлэй туршада энэ түрүүшынхеэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй уряа лозунг эли тодо политическэ программа, олон миллион хүнүүдэй нүлөө ехэтэ зэбсэгынь болгогдоһон байна.

Мүнөө үедэ эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэл үргэн ехэ хэмжээгээр ябуулагдана. КПСС-эй болон Совет гүрэнэй эб найрамдалта гадаадын политиканъ энэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй тусхайтаар тэмдэглэһэнэй ёһоор, бүри В. И. Ленинэй хараалһан, амгалан тайбанаар зэргэ оршохо гэһэн политика мүнөөнэй уласхоорондын харилсаанда улам ехэ, шиидхэхы нүлөө үзүүлнэ.

Ленинэй нэрэ, хэһэн хэрэгынь хэтэ мүнхэдөө мандажа байхал!

Степан ТИТАРЕНКО,
түүхын эрдэмэй доктор.
(АПН).

Сальвадорһоо абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Фарабундо ...тиин нэрэмжэтэ Национальна сүлөөрэлгын фронтын (ФНО) сэрэгшэд хархис хунтада эсэргүү тэмсэлээ үдэрһөө ...рэ шангадхана. Ороной хэдэн департаментда үсэд ...га байлдаанууд болоно. Тиихэдэ ороной нииислэл хо... шадар партизанууд тэмсэлээ эршэдхэнэ. Үнгэржэ ерэхэдээ, ниислэлэй хэдэн райондо патриодууд полициннхидтэй болон хунтын сэрэгшэдтэй саг үргэлжэ буудалдаа эмхидхэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ФНО-гой сэрэгшэд.

ЮПИ—ТАСС-ай фото.

ДЕПУТАДУУДАЙ ЭДЭБХИ

Манай сомоной ажалшад КПСС-эй XXVI съездые угтуулан үндэр уялгануудые абажа, социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон юм. Тиигэжэ һайн үрэ дүнгүүдые түйлаһан байна. Энэ амжалтада арадай депутадуудай оруулһан хубита хэмгүй бии. Сомоноймнай харьяата газар дээрэ оршодог «Восточные Саяны» колхоз партиин XXVI съездын нээгдэһэн үдэр мяха гүрэндэ худалдалгаар хахад жэлэй, һү худалдалгаар кварталай түсэбүүдые дүүргээ һэн. Ажахын фермэ болон отаранууд дээрэ депутадуудай бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй, тэдэнэр тусхай түсэб табижа, хүдэлмэреэ ябуулдаг. Тингэбэшье малшадай дунда хүмүүжүүлгын ба эмхидхэлэй хүдэлмэриие үшөө һайжаруулха шухала. Депутадууд гансашье өөһэдөө һайнаар хүдэлхэ бэшэ, харин хамта хүдэлһэн нүхэдтөө туһалха, залуушуулай һурган-хүмүүжүүлэгшэнэр болохо зэргэтэй. Энэ талаар арадай депутадуудай Түнхэнэй районно Соведэй депутат Агрифена Петровна Шехина жэшээ харуулна. Тэрэ абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ, ехэ һү һаагаа юм. Энээнэй хүдэлдэг Талын фермые коммунист, арадай депутадуудай сомоной Соведэй депутат Галина Николаевна Демина хүтэлбэрилдэг юм. Энэ эхэнэрэй шадамар бэрхэ хүтэлбэрилгын ашаар тус фермын 8 һаалишад бултадаа һайн амжалтануудые түйлаһан байха юм. Тиигэжэ бүхы фермээрээ арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Түсэбөөр 16010 центнер һү һаахын орондо 16455 центнер һаажа, гүрэндэ тушаагаа. Мүн манай сомоной Соведэй депутат Владимир Дагбаевич Миронов Галбайн тракторна бригадые даажа, жэлһээ жэл бүхэндэ үндэр ургаса хуряана. Энэ бригада 1980 ондошье баян ургаса, жэшээнь, гектар бүриһөө 17 центнер абаа. Эндэ тус бригадын гэшүүн, суута механизатор, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Владимир Доржиевич Машкиновай үүргэ ехэ. Тиихэдэ республикын габьяата уралан нарижуулагша нүхэр Малзуров ёһотойл коммунис ажалай үльгэр жэшээ ходо харуулжа байдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ Дагба Онгорович 500 гектарһаа үбһэ ногоо ехээр хуряажа, эрхим шанартай силос хэһэн алдартай. Мүн адууһа малаа һайнаар харууһалжа, хурьга олоор абаһан, ехэ нооһо хайшалһан хонишодшье олон. Жэшээлхэдэ, Дмитрий Пурбоевич Леонтьев нооһо хайшалалгаар арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые 120 процентдэ хүргөө юм. Хуурай-Һубагай фермын һаалишан, районно Соведэй депутат Дулма Сундуевна Будаева, райсоведэй депутат, тугалшан Сыдып Гармаевна Ханхаева гэгшэд эрхим ажалаараа алдаршана. Таблангуудай һү һаалиин фермын һаалишан Галина Хадыпова, залуу жолоошон Константин Цыбиков, Геннадий Истариков, Михаил Попов, Михаил Сороковиков болон бусад мүн лэ һайнууд амжалтануудтайнууд.

Соведүүдэй хүдэлмэри

Хүн зониие эдеэ хоолоор, эд бараагаар хангалгада горитой анхарал хандуулагдана. Хойморой сельпогой (түрүүлэгшэнь В. И. Софронова) бүхы магазинуудта ехэ заһабари хэгдэжэ, болбосон түхэлтэй болгогдоо. Һүүлэй табан жэлэй туршада тус сельпогой магазинууд ямаршье дуталта, хоролто гаргаагүй. Эндэ хиналта-һэргылэмжын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада мүн лэ һуларшагүй анхарал хандуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хуурай-Һубаг гэжэ тосхондо ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг гэр барягдажа, ашаглалгада үгтөө.

Толтойнхид байгша оноой гоо социалис уялгануудые дүүргэхын тула бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэхэ байха.

Д. ЗАМБАЛОВ,
арадай депутадуудай Толтойн сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.
Түнхэнэй район.

ЗОНОЙ НАЙДАБАРИ

Заншал болошоһон сагтаа Галиин һэреэд газаашаа гүйжэ гарахада, наран үшөө гараха үды байгаа һэн. Яруунай нуурайнгаа мэлмэрһэн нюрууе һайхашаажа, тэрэ ханадаггүй. Хүнэй сэдьхэл шэмэглэһэн гоё зураглал даа! Дүүрэн сээжээр амилхадань, досооны аятай боложо, нойрһоо сэлмэн, үнеэдэйнгээ байра тээшэ тэрэ ярана. Галя наймадахи класс дүүргэнэнэй һүүлээр һаалишан болохо гэжэ эрид шиидэһэн юм. Энэ ушар хорёод гаран жэлэй саана болоо һэн. Һаалишан болоходо ядаха юун байхаб гэжэ нэгэ зариман һанажашье магадгүй. Теэд энэ хүнгэн бэшэ ажалда амжалта түйлахын тула үнэн сэдьхэлэй оролдосын хэрэгтэй байһаниинь эли. Галина Арсентьевна Хашитова эгээл тиимэ эрид эрмэлзэлтэй хүнүүдэй нэгэн. Ажалдаа үдэр бүри арга шалалаараа оролдожо ябахадаа, тэрээндээ дадажа, бэрхэ, һурамхи болоодхёо һааб даа. Г. А. Хашитова Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат ябаа.

Галина Арсентьевнагай ажалайнь намтар Тулдуунһаа эхитэй. Эндэл һаалишан бэеэ бэелээ һэн. Яруунай нуурай үзэсхэлэн һайхан байгаалитай эрье шадархи газар дайдые эзэлэн нэмжыһэн Тулдуунай совхоздо Галина Арсентьевна түрүү һаалишан болоһоор үнинэй. Арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые Г. А. Хашитова 1979 оной ноябриин 15-да дүүргэһэн юм. Түсэбөөрөө 2415 центнер һү һааха байгаа һаа, тэрэнээ 2458 центнертэ хүргөө. 1980 ондо үнеэн бүхэнһөө 3000 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялга абаһан юм. Тэрэнээшье үлүүлэн дүүргээ. 1981 оной хоер һарын түсэбөөр 61 центнер һү һааха уялгаа КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргээ һэн.

Галина Арсентьевна өөрөө һайнаар ажаллахаһаа гадна, нүхэдтөө, илангаяа залуушуулда, һанаагаа таоидаг, туһалха гэжэ оролдодог. Тэрэнэй һургаһан һаалишадшье олон. Харин 1979 ондо дунда һургуули дүүргэһэн Димид Тугмитовагай һурган хүмүүжүүлэгшэнь болонхой.

Г. А. Хашитова ажалайнгаа хажуугаар депутадайнгаа нангин уялгые наринаар, бүхы сэдьхэлээ зорюулан бэелүүлнэ. Һунгагшадынь тэрээндэ Гүндын совхоз рабкоопто хилээмэ шэрэдэг автомашина үгүүлхыень захиһан юм. Энэ захяань мүнөө бэелүүлэгдээ.

Г. БАДМАЕВА.

ЭРДЭМ НАУКЫН ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУД

Үсэгэлдэр—совет арад эрдэм наудын үдэр тэмдэглээ. Энэ хадаа ороной социально-экономическа хүгжэлтэдэ ажал хүдэлмэриинь асари ехэ нүлөө үзүүлдэг 1 миллионһоо дээшэ хүнһөө бүридэдэг шэнжэлэгшэдэй һайндэр болоно. Совет эрдэмтэд юртэмсэ дэлхэйн, ажамидаралай нюусануудые таилбаралан таана, дэлхэйн океан далайн ба агаарые шэнжэлхэ үргэн ехэ туршалгануудта хабаадана. Совет эрдэм наукын һүүлэй зарим туилалтанууд тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд иигэжэ мэдээсэнэ:

Захагүй замбуулинай дайдадахи хүйтэн — Цельсеэр 269 градус хүйтэн температуратан шэнгэн гели турбогенераторай ротор соо хэгдэнхэй. **Электромашина бүтээлгын бүхэсоюзна эрдэм шэнжэлгын институдай** мэргэжэлтэд тэрэниие стенд дээрэ туршалгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ. 20 мянган киловатт хүсэтэй шэнэ түхэлэй электрическэ машинын туршалгын-промышленна энэ түхэл дүрсэ зохёогдон бүтээгдээ. Тэрэ Лененэргын системэдэ ток үгэхэһөө гадна, ерээдүйн мянган томо генераторнуудые бүтээлгэдэ инженерна шиидхэбэринүүдые олохын тула туршалгын модель болохо байна.

Ехэ хүйтэндэ зарим металлнууд электрын элшэ хүсые тон һайнаар дамжуулха аргатай болодог. Генераторнуудта иимэ юумэ хэрэглэлгэ ехэ ерээдүйтэй. Энэнь машинануудай хэмжүүрые, шэгнүүрые бага болгохо зуураа, ашаг үрысынь дээшэлүүлхэ арга олгохо юм.

* * *

УССР-эй Наукануудай академиин **Коллоидно химиин, уһанай химиин институдай** эрдэмтэдэй зохёон бүтээһэн түхеэрэлгэ промышленностьда хэрэглэгдэһэн уһанай үлэгдэлнүүдые арюун сэбэр болгоод, саашадаа хэрэглэхэ арга олгохо байна. Хэрэглэгдэһэн уһые сэбэрлэхын тула тусгаар шэлэгдэһэн микроорганизмуудые ашаглана. Суудхэдээ агрегат 5 мянган кубометр уһа сэбэрлэдэг.

«Химволокногой» Черниговскэ нэгэдэлдэ түрүүшын иимэ түхеэрэлгэ хүдэлжэ захалоа. Эндэ анидна утаһа үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэһэн уһан хорото бодосуудтай байдаг. Иимэ үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн уһан гол мүрэнүүд руу хаягдабал, ехэ аюултай.

Шэнэ технологёор муухай уһан микроорганизмуудтай колоннодо, удаань тогтоогдомол сөөрэм руу оруулагдадаг байна. Удаань юрын аргаар сэбэрлэһэнэй һүүлээр иимэ уһан санитарна эгээл нарин нягта эрилтэнүүдтэ харюусама болодог.

* * *

Индиин океан соогуур тамаржа ябаһан «Дмитрий Менделеев» гэжэ эрдэм-шэнжэлгын корабль дээрэ научна ехэ нээлтэ хэгдээ. Тэрэнэй авторнууд — **СССР-эй Наукануудай академиин Океанологиин институдай** хүдэлмэрилэгшэд — инструментальна хэмжэлгэнүүдэй ашаар суглуулагдаһан статистическэ ехэ материалые шэнжэлбэ. **10 — 30 метрэй уһанай зарим хубинь ондо ондоо тээшээ элдэб скоростьтойгоор** урдадаг байна.

Иимэ уһанай «дабхаряанууд» температурааараа, дабһатай байлгаараа, дарасаараа илгардаг. Энэнь океан далай соохи уһанай урасхалай элдэб түхэл шэнжэнүүд тухай ойлгомжые эрид хубилгаа.

* * *

Минскын мотоорой заводой тракторна двигателиин хүсэн эгээл үндэр дээдэ хэмжээндэ хүргэгдөө — 8 мянган час. Тиихэдээ хүсэн гурбанай нэгэ хубяар дээшэлээ, харин шэгнүүрынь хуушаараа үлөө.

БССР-эй Наукануудай академиин Машинануудые удаан саг соо хэрэглэхэ, бата бэхи болгохо асуудалнуудые шиидхэдэг институдай эрдэмтэд манай орон дотор үргэнөөр дэлгэрһэн «Беларусь» тракторай хүдэлхэ болзорые үргэдхэхэ арга олгоо. Физическэ диагностикын аргануудай туһаламжаар тэдэ детальнуудай эбдэрэлгын ушар шалтагаануудые шэнжэлһэн байна. Эдэ бүгэдын ашаар тракторай детальнууд бүри бата бэхи болгогдоо. Гансал коленчатэ валнуудые (голнуудые) бүтээлгын шэнэ технологидо ороһоной ашаар тэдэниие хэрэглэлгын болзор хахад хубяар дээшэлүүлэгдээ.

* * *

Львовой урдын кварталнууд дээгүүр сасаруулагдаһан лазерай туяа **Львовско университедэй болон Украинын Наукануудай академиин Баруун научна түбэй** байшангуудай хоорондо телевизионно холбоо тогтоогоо. Энэ туршалгата лини татаха үедэ тус дээдэ һургуулиин нелинейнэ оптикын кафедрын хүдэлмэрилэгшэд совет эрдэмтэдэй һаяхан нээһэн физическэ үзэгдэлые — электрогирациие хэрэглэһэн байха юм. Тэрэнэй удхань юун бэ гэхэдэ, электрическэ талмайн нүлөөгөөр кристалл соогуур гараһан туяа гэрэлэй поляризациие хубилгадаг байна. Энэнь нэгэ багсаар туяатуулагдаһан лазерна гэрэл соо телевизионно хэдэн арбаад телевизионно, олон мянган телефонно ба видеотелефонно каналнуудые нэгэдүүлхэ, дохёонуудые заха хизааргүй холын зайда дамжуулха арга олгохо юм.

Эдэ бүгэдэ видеотелефониие хүгжөөхэ, хэлхээ холбооной бусад аргануудые нарижуулан һайжаруулха.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

Комиссиин заседани

ВАРШАВА. ПОРП-ын онсо яаралтай IX съездэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, комиссиин заседани эндэ болобо. Элдэб парторганизацинуудһаа ороһон ажаглалтанууд болон дурадхалнуудай үндэһөөр партиин Уставта оруулагдаха хубилалтануудай проектые комисси хаража үзөө. ПОРП-ын ЦК-гай секретарь З. Куровский комиссиин президиумэй үмэнэһөө элидхэл хэбэ.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь С. Каня заседани дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ. Партиин Уставта нэмэлтэнүүд болон заһабаринуудай проектые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлжэ байһан орёо шанга кризисэй үедэ, ороной ерээдүйн түлөө ехэ тэмсэлэй аюултай оршон байдалда үнгэржэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Айхабтар ехэ түбэг бэрхэшээлнүүдэй оршон байдалда, илангаяа экономикодо тохёолдоһон хүндэ хүшэр сагта парти шухала шиидхэбэринүүдые абаха ушартай болоно гэжэ С. Каня хэлэбэ.

Эмхи гуримгүй байдал үүдхэдэг хүсэнүүдэй, мүн дайсан харша бусад хүсэнүүдэй зүгһөө тохёолдуулагдажа байһан аюултай оршон байдалда хүдэлхэ ушартай болонобди гэжэ тэрэ мэдүүлээ. С. Каниин хэлэһэнэй ёһоор, энэ ушар оршон байдалда, хөөрэлдөөнүүдэй удха шанарта, партиин съездэ бэлэдхэлдэ нүлөө үзүүлнэ.

Партиин түбэй органуудта хазагайруулга гаргахагүйн, мүнөөнэй кризисһээ аша үрэ ехэтэйгээр гарахын тула ямар найдамтай аргануудые олохо гээшэб гэһэн асуудалнууд бүхы партида эгээл шухала удха шанартай байна гэжэ С. Каня тэмдэглээ. Тусхайлбал, ПОРП-ын хүтэлбэри парти доторой демократиие гүнзэгырүүлэн хүгжөөхэ арга нүхэсэлнүүдые бэдэрнэ гэжэ тэрэ хэлээ.

УЛААН-БААТАР. Байгаалиие сахин хамгаалгын хабарай заншалта һара арадай Монгол орондо эхилбэ. Бүхы орон дотор модо һуулгаха, хото городуудые, һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри бэелүүлэгдэхэ юм. Республикын байгаалиин баялигуудта гамтайгаар хандалгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ һарын хэмжээ ябуулганууд шухала һуури эзэлнэ. Хаа хаанагүй

БАЙГААЛИИЕ САХИН ХАМГААЛГЫН ҺАРА

лекцинүүд уншагдаха, тематическа научно-популярна фильмүүд харуулагдаха байна. Республика дотор байгаалиие сахин хамгаалга гүрээ түрын шухала удха шанартай зорилгонуудай нэгэниинь болонхой. Зургаадахи табан жэлдэ энэ талаар 600 миллион шахуу тугрик гаргашалагдаһан байгаа. Амитадай болон ургамалай аймагуудые сахин хамгаалхын тула хэдэн арбаад заповедник, заказник байгуулагданхай. Зэргэнүүдтээ 250 мянга гаран хүниие нэгэдүүлдэг байгаали сахин хамгаалгын бүлгэм ороной байгаалиин баялигуудые сахилгада, арьбадхалгада эдэбхитэй үүргэ дүүргэнэ.

СОВЕТ ДУРАДХАЛЫЕ ДЭМЖЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. Уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн гол ёһоной ашаг үрые дээшэлүүлхэ тусхай комитедэй ээлжээтэ сесси ООН-ой штаб-байшан соо хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй тухай бүхэдэлхэйн договор баталха тухай Советскэ Союзай урда тээнь оруулһан дурадхалые ООН-ой гэшүүн-оронууд эгээл үргэнөөр дэмжэнэ гэжэ дүрбэн неделиин туршада болоһон хөөрэлдөөнүүд эли тодоор харуулаа. Иимэ алхам уласхоорондын байдалые һайжаруулха, эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлгын нүлөө ехэтэй политическэ ба эрхэ хуулиин шухала нүхэсэл болохо, зэрхэг түримхэй дайн байлдаае зайсуулан сараха хүсэтэ хаалта болохо байна гэжэ комитедэй гэшүүд үшөө дахин мэдүүлээ.

Генеральна Ассамблейн XXXII сесси дээрэ байгуулагдаһан комитедэй мандадые һунгааха шухала гэжэ делегадууд мэдүүлээ.

МИЛИТАРИЗАЦИЛГЫН ЗАМААР

ВАШИНГТОН. США-гай президент Р. Рейган эндэ ерээд байһан НАТО-гай генеральна секретарь И. Лунстай уулзаба. Эндэ болоһон хөөрэлдөөнүүд буу зэбсэг бүтээн гаргалгые саашадань үргэдхэхэ, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ракетно-ядерна буу зэбсэгүүдые Баруун Европын зарим оронуудай газар дайда дээрэ дары түргөөр тодхон табиха гэһэн США-гай захиргаанай, НАТО-гай милитарис бүлэгөөрхидэй бэелүүлжэ байдаг хараа шэглэлнүүдэй гол хубинь болоно гэжэ политическэ шэнжэлэгшэд сэгнэнэ.

«США-гай сэрэгэй хүсые үргэдхэхэ», Хойто Атлантиин эблэлдэ ородог гүрэнүүдтэеэ «нэгэдэлээ бэхижүүлхэ» талаар Холбоото Штадуудай захиргаанай бэелүүлжэ байһан хараа шэглэлые Лунс журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ магтаба, НАТО-гай буу зэбсэгүүдые, зэбсэгтэ хүсэнүүдые «һэльбэн шэнэлхые» тэрэ үшөө дахин уряалһан байна. Гүрэнэй секретарь Хейг иимэрхүү хараа түсэбтэйгөөр үгэ хэлээ.

НАТО-гай милитарис бэлэдхэлнүүдэй программые найруулхадаа, «буу зэбсэгүүд тушаа баруунай оронуудтай хөөрэлдөөнүүдые хэхэ талаар» Советскэ Союзтай үгэеэ ойлголсохын тула иимэ ябуулга хэгдэнэ гэжэ Лунс батална. Тиихэдээ СССР шэнэ үүсхэлнүүдые гаргадаг, Европодо ракетно-ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдые хэхые дурадхадаг гэжэ юушье дурдабагүй.

Уулзалгада хабаадаһан журналистнуудай нэгэниинь НАТО-гай генеральна секретариин һэнгэргүй иимэ аашада сохилто харюу үгөө. «Иимэ хөөрэлдөөнүүдые хэхээр бэлэн байһан тухайдаа Советскэ Союз үнинэй мэдүүлдэг гэжэ бидэ мэдэхэбди, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Советскэ Союз бэшэ, харин Холбоото Штадууд тэдэниие эхилэлгэдэ хойшо татана».

ТАД ОНДОО ХАРАА БОДОЛТОЙ

ЛОНДОН. Великобританиин премьер-министр М. Тэтчерэй албанай хэрэгээр Индидэ ерээд байха үедэ уласхоорондын гол асуудалнуудаар хоер ороной тад ондоо хараа бодолтой байһаниинь элирбэ гэжэ Англиин газетэнүүд сэхэ руунь мэдэрнэ. Тусхайлбал, Пакистанда американ буу зэбсэгүүдые худалдалга манай орондо аюул тохёолдуулна гэжэ Инди тоолоно гээд «Файнэншл таймс» газетэ бэшэнэ. Афганистандахи байдалаар хэморбоон, мүн Персидскэ тохойн оршон худар эльгээгдэхэ дары түргэн добтолго хэхэ хүсэнүүдые байгуулга энэ райондохи байдалые һайжаруулжа шадахагүй байна. Иимэ хүсэнүүдые байгуулха гэһэн һанал бодол һүйдхэлтэ ябуулга болоно гэжэ И. Ганди тоолоно. гээд газетэ мэдээсэнэ.

Дээрэ дурсагдаһан эдэ бүхы асуудалнуудаар М. Тэтчер Вашингтоной эльгээгдэмэл байһанаа харуулаа. «Рейганэй захиргаанай политикада улам һайнаар хандахыень Британиин премьер-министр И. Гандиие найдуулжа шадабагүй» гэжэ «Файнэншл таймс» тобшолол хэнэ.

ДЕЛИ. Хоёр талын харилсаанай, мүн уласхоорондын асуудалнуудаар һанал бодолойнь тад ондоо байһые М. Тэтчерэй албанай хэрэгээр Индидэ ерэлгэ гэршэлбэ гэжэ «Таймс оф Индия» газетэ бэшэнэ. Уласхоорондын асуудалнуудаар М. Тэтчерэй хараа бодол Индиин хараа шэглэлһээ тад һөөргэ байна гэжэ газетэ бэшэнэ. Персидскэ тохойдо бэелүүлэгдэдэг американ стратегиие Британиин премьер-министр дэмжэнэ. Индиин океаниие амгалан тайбан зоно болгохо тухай һанаашалгые буруушаана, Пакистаниие буу зэбсэгээр хангалгые дэмжэнэ.

ЕХЭ ИЛАЛТА ЕРЭХЭЛ

ТРЕНЕРНҮҮД ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

«ДИНАМО» бүлгэмэй хүүгэдэй спортын hургуулиин ахалагша тренер, спортын мастер Цынгунжаб Бадраевич Будаевай ажалай үдэр спортзал соо эхилдэг юм. hур харбалгаар hорилго бэлэдхэлнүүд эртэ үглөөнhөө хойшо эндэ захалдаг.

hүүлэй табан жэлэй турша соо «Динамо» бүлгэмэй hур харбалгын hургуули республика дотороо эгээл олон мастернүүдые хүмүүжүүлhэн байна. 1976 онhоо 1980 он болотор спортын 22 мастер, уласхоорондын классай спортын нэгэ мастер бэлдэгдээ. Үшөө хоёр тренер — Будаевай дүү —Цыренжаб болон Евгений Попов Цынгунжабтай хамта хүдэлдэг. Мүн лэ эдэнэр спортын мастернууд юм.

«Динамын» тренернүүд hуралсал бэлэдхэлэй шэнэ юумэ элирүүлэн оложо, ажалдаа нэбтэрүүлдэг байhаараа шалгарна. Тэрээнгүйгөөр бэлигтэй бэрхэ, мэргэжэл шадабаритай спортсменүүдые бэлдэхын аргагүйл. Мүнөө «Динамо» бүлгэмэй hур харбалгын hургуули олимпийскэ бэлэдхэлэй опорно пункт болгогдонхой. Энэ үндэр нэрэ зэргэеэ динамынхид найдамтайгаар харюулна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ hургуулиин этигэл найдабари—ороной суглуулгадамал командын гэшүүн, уласхоорондын классай спортын мастер Цыбикмит Жамьяндашиева байгша оной июнь hарада Италида болохо дэлхэйн чемпионадта хабаадаха зорилготойгоор hорилго бэлэдхэл хэжэ байнхай.

Цынгунжаб Будаев 1975 ондо хүүгэдэй спортын энэ hургуулиие хүтэлбэрилжэ эхилhэн юм. Энэл жэлдээ тэрэ спортын мастерай нормо дүүргээ hэн. Спортын эртэ урдын энэ зүйлтэй тэрэ аяар 1966 ондо мэдээжэ тренер Дашинима Раднаевич Эрдынеевэй хүтэлбэри доро танилсаа hэн. Тиихэдэ тэрэ Хурамхаанай дунда hургуулида hуража ябаа.

Удаань Буряадай багшанарай институдай студент болоод hуража байхадаа, Л. Н. Устинов-Ивановой хүтэлбэри доро hорилгоёо үргэлжэлүүлбэ. Эндэ арга дүрсэеэ дээшэлүүлhэн байгаа. Бар хүсэеэ нэмэхын тула барилдаанай секцидэшье ябаа. Тиихэдээ барилдаагаар нэгэдэхи разрядтай болоо hэн. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри Будаев дүршэл шадабаритай боложо, эдиршүүлэй, залуушуулай болон ехэшүүлэй дунда Буряадай АССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ нэгэнтэ бэшэ хүртэhэн юм.

1968 ондо тэрэ эдиршүүлэй дунда РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ илажа гараа hэн.

Ц. Будаев 1972 ондо физико-математическа факультет дүүргээд, түрэл Хурамхаандаа багшалхаяа ошобо. Тиин хоёр жэлэй турша соо дунда hургуулида физикын багшаар хүдэлөө. Хэды шэнээн hорилгын ашаар спортын мастер хүрэтэр ургахаб гэжэ тэрэ элирүүлээ. Спортын мастерые бэлдэхын тула жэл соо 20 мянган годли татажа табиха ёhотой байна. hур харбалга хадаа спортын эгээл юрын зүйл даа гэжэ заримашуул тоолодог. Хүсэ шадалтай, хёрхо мэргэн байбал, дүүрээ гэжэ эдэнэр бодомжолдог. Теэд бодото дээрээ энэнь тиимэшье бэшэ. Үндэр үрэ дүнгүүдые түйлахын тула эршэмтэйгээр, хүсэл эрмэлзэлтэйгээр hорилго хэхэ хэрэгтэй.

Номо годли гээшэ яаха аргагүй үнэтэй байна. Эдэ бүгэдые олохоhоо гадна, хүн бүхэндэ тааруулан түхеэрхэ гээшэ юрын хэрэг бэшэ. Эдэ бүхы талаар тренернүүд ехэ юумэ бэдэрдэг, оролдолго хэшээл гаргадаг байна бшуу. Энэ hургуулиин hурагшад гол түлэб япон «Ямаха», «Макита», американ «Хойт» түхэлэй номо годлинуудтай юм.

— 1976 оной март hарада эгээлэй басагахан (164 сантиметр үндэртэй, 60 килограмм шэгнүүртэй) манай hургуулида ерээ hэн, — гэжэ Цынгунжаб Бадраевич хөөрэнэ. — hур харбажа, спортын мастер болохо хүсэлэнтэйб гэжэ мэдүүлбэ. Энэмнай багшанарай училищида hурадаг Цыбикмит Жамьяндашиева байгаа. Тэрэ ехэл оролдосотой, хүсэл эрмэлзэлтэй байhаараа шалгарба...

Тэрэ Шэтын областиин Могойтын районой Ага-Хангил тосхондо түрэhэн. 1975 ондо Цыбикмит 16-тайдаа Улаан-Үдэ hурахаяа ерээ hэн.

Түрүүшын hорилго бэлэдхэлhээ Цыбикмит бэлигтэй бэрхэ байhанаа харуулба. Юушье шадахагүй бэшэ гээшье haa, тэрэ шунал абьяастай, урдаа табиhан зорилгодоо заабол хүрэхэ гэhэн эрмэлзэлтэй hэн. Тэрэ hорилго бэлэдхэлдээ нэгэтэшье гээгдэдэггүй байгаа. Юрэдөөл, hорилго бүхэн залуу басаганда ямар нэгэн hайндэр мэтээр үзэгдэхэ. Хоёр hарын үнгэрэмсөөр, Ц. Жамьяндашиева гурбадахи разрядтай, хахад жэлэй үнгэрхэдэ, спортын мастерта кандидат болобо. Жэл үнгэрхэдэ, 1977 ондо тэрэ Буряадай АССР-эй чемпионадта илажа, спортын мастер болоо hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо республикын мүрысөөнүүдтэ оло дахин илажа гараа. Россин ба «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Ороной түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ энэ тэрэ зайнуудта шанда хүртэhэн байна.

Олимпиадын болоhон 1980 он илангаяа амжалтатай байба. «Сагаан hүнинүүд» гэhэн шанда хүртэхын түлөө Ленинградта болоhон уласхоорондын заншалта мүрысөөндэ оролой эрхим бэрхэ харбагшад хабаадаа hэн. Эндэ Цыбикмит М-2 упражненеэр харбахадаа, 2485 очко абажа, гурбадахи hуури эзэлээд, уласхоорондын классай спортын мастерай нормативые дүүргэбэ.

Буряадай багшанарай институдай студентка Ц. Жамьяндашиева нёдондо жэлэй дүнгүүдээр оронойнгоо эрхим бэрхэ эхэнэр харбагшадай дунда долоодохи hуури эзэлжэ, СССР-эй суглуулгадамал командада кандидадаар оруулагдаа hэн.

Энэ жэлдэ hурагша тренер хоёр ехэ түсэбүүдтэй. Май hарада үнгэргэгдэхэ ороной чемпионадта эрхим дүрбэнэй тоодо орохо hанаан бии. Тиигэбэл Италида болохо дэлхэйн чемпионадта хабаадаха нэрэ хүндэдэ хүртэхэ бшуу. Гол зорилгонь гэхэдэ, эдэнэр XXIII Олимпиадын наадануудта хабаадаха зорилготойгоор мүнөөнhөө hорилго бэлэдхэл хэнэ.

Мүнөө Цынгунжаб Будаевай бүлэгтэ — 6, харин Цыренжаб Будаевай, Евгений Поповой бүлэгүүдтэ спортын 4—4 мастер ороно. Ороной залуушуулай суглуулгадамал командада оруулагдаhан Ольга Воронинагай ерээдүйнь арга боломжо ехэ юм. «Динамо» бүлгэмэй олимпийскэ халаанай Буряадай огорно пунктын hурагшад тухай, тэдэнэй амжалтанууд тухай алдар суу холо саагуур таража байнхай. Тиимэhээ уданшьегүй динамынхидта ехэ амжалтанууд ерэхэл байха.

Б. МИРОМАНОВ,
бүхэсоюзна категориин судья.

ГАЗЕТЫН БАЙГУУЛАГДАhААР 60 ЖЭЛЭЙ ОЙДО, ХЭБЛЭЛЭЙ ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАhАН «БУРЯАД ҮНЭН» ГАЗЕТЫН ШАНДА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ XXXII ЗАНШАЛТА ЭСТАФЕТЫЕ ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

ДҮРИМ

I. ЭСТАФЕТЭ ҮНГЭРГЭЛГЫН ЗОРИЛГОНУУД

Физическэ культура ба спортые үргэнөөр хүгжөөхэ зорилготойгоор, «Буряад үнэн» газетын байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо, Хэблэлэй үдэртэ зорюулагдажа, эстафетэ үнгэргэгдэнэ.

II. ХЭЗЭЭ, ХААНА ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

Эстафетэ 1981 оной майн 2-то Улаан-Үдэ хотын үйлсэнүүдээр үнгэргэгдэхэ юм. Старт болон финиш Соведүүдэй талмай дээрэ. Эстафетэ 12 часта эхилхэ.

III. КОМАНДАНУУДАЙ БҮРИДЭЛ

1. Найман жэлэй hургуулинууд—12 хүбүүд, 12 басагад.
2. Дунда hургуулинууд — 15 хүбүүд, 15 басагад.
3. Техническэ мэргэжэлэй училищинууд—15 хүбүүд, 15 басагад.
4. Үйлэдбэриин коллективүүд—15 эрэшүүл, 15 эхэнэрнүүд.
5. Техникумүүд — 15 хүбүүд, 15 басагад.
6. Дээдэ hургуулинууд—15 эрэшүүл, 15 эхэнэрнүүд.
7. hайн дуранай спортын бүлгэмүүд — майн 5-да үдэшын 6 час 30 минутада — 4 эрэшүүл, 4 эхэнэрнүүд.

Дээдэ hургуулинууд факультедүүдэйнгээ командануудаар мүрысэхэ. Түс факультедэй багшанар командын бүридэлдэ орожо, хабаадаха эрхэтэй.

Команда ниитэ нэгэн спортивна хубсаhатай байха; хабаадагшад медицинскэ шалгалта гараха ёhотой.

IV. ИЛАГШАДЫЕ ТОДОРУУЛАЛГА

Бүлэг бүхэндэ ами амяраа эрхим hайн үрэ дүнгүүдые түйлаhаарнь илагшадые тодоруулга.

V. ШАГНАЛГА

Бүлэг бүхэндэ илажа гараhан команданууд—дамжуулгын шангуудаар, I шатын дипломоор, харин хабаадагшад грамотануудаар шагнагдаха.

II—III hууринуудые эзэлhэн команданууд— дипломуудаар, харин хабаадагшад грамотануудаар шагнагдаха.

Эгээл олон командануудые мүрысөөндэ табиhан дээдэ hургуулинууд олониие хабаадуулhанай түлөө шанда хүртэхэ. Хэрбээ командануудайнь адли тоотой байгаа haa, түрүү hуури олоор эзэлhэн дээдэ hургуули илажа гараха байна.

VI. МЭДҮҮЛГЭНҮҮД

Судейскэ коллегиин заседани апрелиин 29-дэ «Буряад үнэн» газетын редакцида (Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсын 35-дахи байшан) болохо: hургуулинуудай командануудта (1-дэхи ба 2-дохи бүлэгүүд) — 15 часта, харин бусад командануудта — 16 часта.

Дунда hургуулинуудhаа бэшэ бүхы бүлэгүүдэй команданууд апрелиин 29-дэ үглөөнэй 10 часhаа 15 час болотор ресспорткомитедтэ мандатна комисси гараха ёhотой. Тиихэдэ хабаадагша бүхэн фото-зурагтай документтэй, ГТО-гой үнэмшэлгэтэй байха зэргэтэй. Хүдөөгэй районуудай команданууд майн 2-то үглөөнэй 9 саhаа ресспорткомитедтэ мандатна комисси гараха аргатай.

Мандатна комисси гараагүй команданууд мүрысөөндэ хабаадуулагдахагүй.

Даб дээрэхи мэдүүлгэнүүдые апрелиин 29-дэ ресспорткомитедтэ (Кировэй нэрэмжэтэ үйлсэ, 33-дахи байшан) бариха, нёдондо жэл илажа гарагшад дамжуулгын кубогуудаа тушааха.

VII. ЭСТАФЕТЫН ШАТАНУУД

2-дохи, 3-дахи, 4-дэхи, 5-дахи, 6-дахи бүлэгүүдэй командануудта:

1 **шата:** Геологоуправлениhээ Ленинэй, Ербановай нэрэмжэтэ үйлсэнүүдээр үнгэрөөд, Коммунистическэ үйлсэ хүрэтэр—400 м.

II. **шата:** Коммунистическэ үйлсэhөө Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр түмэр харгын туннель хүрэтэр—350 м.

III **шата:** түмэр харгын туннельhээ «Элеватор» гэжэ автобусой зогсодог газар хүрэтэр — 350 м.

IV **шата:** «Элеваторhаа» Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гудамжаар «Бурятэнергын» байшан хүрэтэр—500 м.

V **шата:** «Бурятэнергэhээ» Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гудамжаар «Октябрь» кинотеатр хүрэтэр—400 м.

VI **шата:** «Октябрь» кинотеатрhаа Октябрьска үйлсөөр «Юность» кафе хүрэтэр—950 м.

VII **шата:** «Юность» кафэhээ Октябрьска үйлсөөр хүүгэдэй скверэй булан хүрэтэр 400 м.

VIII **шата:** хүүгэдэй скверэй буланhаа талмай дээрэхи космонавтнуудай хүшөө хүрөөд, зүүн талаарнь тойрожо, hөөргөө сквер хүрэтэр—300 м.

IX **шата:** скверhээ Октябрьска үйлсөөр «Юность» кафе хүрэтэр — 400 м.

X **шата:** «Юность» кафеhээ «Октябрь кинотеатр хүрэтэр—1000 м.

XI **шата:** «Октябрь» кинотеатрhаа «Дружба» кафе хүрэтэр—300 м.

XII **шата:** «Дружба» кафеhээ «Элеватор» гэжэ автобусой зогсодог газар хүрэтэр—600 м.

XIII **шата:** «Элеваторhаа» Хүн зоной ажаhуудал хангалгын байшан хүрэтэр — 500 м.

XIV **шата:** Хүн зоной ажаhуудал хангалгын байшанhаа Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ хүрэтэр — 300 м.

XV **шата:** Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсөөр Геологоуправлени хүрэтэр (финиш) — 200 м.

VIII. НАЙМАН ЖЭЛЭЙ hУРГУУЛИНУУДАЙ КОМАНДАНУУДАЙ ЭСТАФЕТЫН ШАТАНУУД

I. **шата:** Геологоуправлениhээ Ленинэй, Ербановай нэрэмжэтэ үйлсэнүүдээр үнгэрөөд, Коммунистическэ үйлсэ хүрэтэр—400 м.

II **шата:** Коммунистическэ үйлсэhөө Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр 1905 оной Революциин үйлсэ хүрэтэр — 300 м.

III **шата:** 1905 оной Революциин үйлсэhөө «Элеватор» гэжэ автобусой зогсодог газар хүрэтэр—350 м.

IV **шата:** «Элеваторhаа» «БАМ» гэhэн панно хүрэтэр—200 м.

V **шата:** «БАМ» гэhэн панноhоо «Бурятэнерго» хүрэтэр—200 м.

VI **шата:** «Бурятэнергэhээ» «Ландыш» гэжэ магазин хүрэтэр—250 м.

VII **шата:** «Ландыш» магазинhаа проспект хүрөөд, зүүн тээшээ годиржо, hөөргөө «Дружба» кафе хүрэтэр—200 м.

VIII **шата:** «Дружба» кафеhээ «Бурятгражданпроект» институт хүрэтэр — 200 м.

IX **шата:** «Бурятгражданпроект» институдhаа «Элеватор» хүрэтэр—300 м.

X **шата:** «Элеватор» гэжэ автобусой зогсодог газарhаа Хүн зоной ажаhуудал хангалгын байшан хүрэтэр — 500 м.

XI **шата**: Хүн зоной ажаhуудал хангалгын байшанhаа Ербановай нэрэмжэтэ үйлсөөр Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ хүрэтэр—300 м.

XII **шата:** Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсөөр Геологоуправлени хүрэтэр (финиш) — 200 м.

ЭМХИДХЭЛЭЙ КОМИТЕТ.

Уласхоорондын ШЭНЖЭЛЭЛ

СОЦИАЛИЗМЫН ОРОНУУДАЙ НЭГЭДЭЛЭЙ ЭЛИ ТОДО ГЭРШЭ МҮН

Мүнөө үеын дэлхэйн хүгжэлтын политическэ ехэ-ехэ үйлэ хэрэгүүдэй үшөө нэгэ шата дүүрэбэ. КПСС-эй XXVI съездын hүүлээр Болгариин Коммунис партиин XII съезд, Чехословакиин Коммунис партиин XVI съезд удаа дараалан боложо, апрелиин 16-да Германиин социалис нэгэдэмэл партиин X съезд хүдэлмэрээ дүүргэhэн байна.

Эдэ съезднүүд социализмын аха дүү оронуудай асари ехэ хани нүхэсэлэй, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл ба хүсэ шадалые элирхэйлэн харуулба. Эдэ съезднүүд дээрэ хүсэн түгэс социалис общество байгуулгын үрэ дүнгүүд согсологдоhон, бии байhан арга боломжонууд элирхэйлэн харагдаhан, саашанхи далайса ехэтэй зорилгонууд табигдаhан байха юм. Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй шэнэ, харюусалга ехэтэй шата хадаа социалис байгуулалтын үлэмжэ булюу hайн талые бүхы хэмжээгээр хэрэглэхэ, үйлэдбэри үргэдхэхэ олон аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, удаан болзорой тусхай шэглэлтэй программануудай үндэhэ hуури дээрэ социалис экономикын нэгэдэлые улам саашадань гүнзэгырүүлхэ шухала гэжэ съезднүүдэй тоосоото элидхэлнүүд, документнүүд ба шиидхэбэринүүд дотор тэмдэглэгдэнэ.

Национальна ба түүхын элдэб эрхэ байдалда социализм байгуулгын арга замуудай, онол аргануудай хэды слон ондоо байгаашье haa, тэрэнэй гол хуулиин ёhонуудай нэгэн байhаниие аха дүү партинуудай съезднүүдэй материалнууд эли тодоор гэршэлэн харуулна. Ушар иимэhээ Советскэ Союзда шэнэ общество байгуулгын жаран жэлэй дүй дүршэлдэ социалис ондоо оронууд түйлай ехэ анхарал хандуулна. Аха дүү партинууд өөhэдынгөө зохёон байгуулхы ажал ябуулгада КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые үнэтэ туhаламжа ба дэмжэлгэ болгон абана.

Совет арадай саашадаа коммунизмда дабшалгада, социалис хани нүхэсэлэй ба уласхоорондын байдалай хүгжэлтын бүхы хуби заяанда Ленинэй партиин съезд түйлай ехэ удха шанартай, — гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Э. Хонеккер мэдүүлнэ. Эб найрамдалай ба социализмын түлөө тэмсэлдэ КПСС ба СССР-эй бүхэдэлхэйн түүхэтэ үүргэ үшөө дахин элирхэйлэн харуулагдаба гээшэ.

«Эб найрамдал аршалан хамгаалхаhаа ондоо, хүн бүхэнэй түрүүшын ээлжэ-нэй эрхэ — ажаhууха эрхэ хангалгаhаа ондоо тон ехэ, онсо шухала асуудал мүнөө гэгээшье арадта байхагүй».— гэжэ совет коммунистнуудай съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэнүүд аха дүү оронуудта ба бүхы дэлхэй дээрэ түйлай ехээр анхаралгдажа байна. Энэ хэлэhэн үгэнүүдтэйнь холболдуулан, КПСС-эй делегациие толгойлогшо М. А. Суслов СЕПГ-гэй X съездын делегадуудта хандан, иигэжэ мэдүүлээ: «съездын трибуна дээрэhээ Л. И. Брежнев бүтэмжэтэй hайн дурадхалнуудай бүхэли комлекс табяа. Уласхоорондын байдалда үргэнөөр дэмжэгдэhэн эдэ дурадхалнуудыень эб найрамдалай наяад онуудай программа мүн гэжэ гүйсэд дүүрэн үндэлэ баримтатайгаар нэрлэхэдэ болоно».

ШИИДХЭГДЭЭГҮЙ ЗҮРИШЭЛДӨӨНҮҮДЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

Капиталис гол оронуудай экономическа эдлиэгэтэ зүблөөн Лондондо үнгэргэгдэбэ. Энэ удаа США-гай, Японой, ФРГ-гэй, Англиин, Францын финансын министрнүүд, томо-томо банкинуудай хүтэлбэрилэгшэд тэрэ зүблөөндэ хабаадалсаба. Түс зүблөөнэй бүхөөр хаагдаhан үүдэнэй саана үнгэргэгдөөшье hаань, амар заяа үзүүлхээ болиhон экономическа арсалдаа буляалдаан, үсэд шанга тэмсэл «табан томошуулай» түлөөлэгшэдые Англиин ниислэлдэ суглархые баадхаhаниинь хэндэшье нюуса бэшэ аа даа.

Энэ зүблөөе зарлаха ушар шалтагаан юун байгааб гэхэдэ, «Бизнес уик» гэжэ американ журналай бэшэhэнэй ёhоор, «нэгэ талаhаа Холбоото Штадуудай, нүгөөлэ талаhаа Баруун Европо ба Японой хоорондо өөhэд өөhэдынгөө валютын үнэ сэн дээгүүр абхуулгаар hүжэрhэн хохилолто дайн» болоно. Ушар шалтагаан тушаань тогтобол, США долларойнгоо хаба шадалые бэхижүүлгээр өөhэдынгөө экономическа бэрхэшээлнүүдые уласхоорондын дэлгүүр дээрэ урдилдагшад дээрэ хаяхые оролдоно, тиигэжэ долларойнгоо банковска ставкые аяар 17,5 процент хүрэтэр дээшэлүүлhэн байха юм. Энэ ушар байдал тушаа Францын томо промышленник, финансист Люсьен Лиу гэгшэ хэлэхэ зуураа, «мүнөө үедэ өөрынгөө валютын үнэ сэнгые дээгүүр гаргажа шадаа haa, экономическа кризисээ ондоо гүрэнүүдтэ түлхижэрхихэ тоншье хэбэрэг болоо» гэжэ тэмдэглээ.

США-гай энэ ябуулгада Баруун Германи түрүүлэн харюугай хэмжээ абаhан байна. Тэрэ жэшээень Франци, Швейцари, Бельги, Голланди ба бусад оронууд халан абажа, дайнай hүүлэй үедэ үзэгдөөгүй ехэ банковска ставка валютануудтаа тогтоогоо. Теэд Баруун Европын оронууд, Япон хэды тиимэ хэмжээ абаашье, доллароой түрилтые түсэн дабажа шадабагүй. Эдэ оронууд валютынгаа банковска ставкые дээшэлүүлгээр урьhаламжые улам үнэтэйрүүлжэ, өөhэдынгөө промышленностьда элдэб бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна.

Лондондо зарлагдаhан зүблөөн дээрэ США-да «hанаа орүулха» hэдэлгэ хүсэд шангаар хэгдэhэн байха юм. Хэблэлдэ гараhан зарим тэды мэдээсэлнүүдээр тухайлхала, Вашингтоной ээрхэг түримхэй экономическа политика тон шангаар шүүмжэлэгдэhэн байна. Гэбэшье, «энэ уулзалга дүлиишүүлэй хөөрэлдөөн болоо» гээд Франциин «Эко» газетэ мэдэрнэ. Американ делегаци заахашье буулта хээгүй, капиталис оронуудай дунда «США-гай түрүү байлгые» харуулхын тула бүхы хаба шадалаа гаргаhан байна.

Лондондо болоhон тулалдаан хадаа капитализмын шиидхэгдэхэеэ болиhон зүришэлдөөнүүдтэ түрүүшын бэшэ, мүн hүүлшынхиншье бэшэ. Үйлэдбэриин хүгжэлтын тэнсүүригүй, тааруу бэшэ хуулиhаа энэ бэрхэшээл эшэ үндэhэтэй. hүүлэй жэлнүүдтэ США-гай зонхилхы гүрэн байха үүргэ, хамжагшадтаа өөhэдынгөө дура зоргоор хандаха ябадал хараа байса алдагдажа байна. Япон, мүн Баруун Европын оронууд бэе бэедээ шангахан сохилто үгэжэ шадаха, капиталис гүрэнүүдэй дундахи урдилдөөнэй түрүү зэргэдэ гаража ябана. Эдэ бүтэлгүй халаа саг үргэлжын кризисэй боложо байхые, харилсаануудайнь улам шахардуу шанга болохо, капиталис зүришэлдөөнүүдэй саашадаа улам шангадалгын зайлашагүй байhаниие гэршэлэн харуулна.

ПЕНТАГОНОЙ ХАРСАГАНУУДАЙ ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУД

США-гай обороны министр К. Уайнбергер энэ тушаалдаа гурбаншье hара хүдэлөөгүй байгаад, «хүйтэн дайгаар» жүрөөдэгшэ гэжэ нэрлэгдэбэ. Пентагонhоо харсагануудай хашхаралдаагүй үдэр үнгэрхэеэ болинхой. «Шахардуу байдалые hуларуулга—мэхэ. Шахардуу байдалые hуларуулга түйлагдахагүй», — гэhэн үгэнүүдые хэлэжэ байгаад лэ. Америкын сэрэгэй зургаанай шэнэ хүтэлбэрилэгшэ буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргаха ябадал дэбэргэнэ. тиигэхынгээ хажуугаар НАТО-гай талаар США-гай союзнигуудые баhал тэрээ руу түлхинэ.

Имагтал энэ зорилгоор Уайнбергер апрелиин 15-да Канада ошожо ерээ. Энээнэй урда тээ тэрэ НАТО-гай ядерна түсэблэлгын бүлэгэй Бонндо зарлагдаhан сессидэ, тэрэшэлэн Англи ба Итали ошоhон байна. Эдэ гүрэнүүдэй ниислэлнүүдтэ ерээд байхадаа. Пентагониие толгойлогшо балалта ба мэхэ гохын онол аргануудые хэрэглэжэ байгаал. США-гай эзэрхэн зонхилолгын түсэбүүдые халан абахые хүтэлбэрилэгшэдтэнь дурадхаhан байна. Сэрэгэй гаргашада олон миллиард мүнгэ зөөри hомолхо гэhэн шанга эрилтэ тэрэ табяа. Тиигэхэ зуураа, Пентагоной мүнөөнэй 171,2 миллиард доллар байhан бюджедые удаадахи финансова жэлдэ 226,3 миллиард доллар хүрэтэр дээшэлүүлжэ байhан Рейганэй захиргаанай ябуулгые тэдэ гүрэнүүдтэ жэшээ болгон баадхан дурадхана.

Баруун Германиин «Нойе Рур-цайтунг» газетын бэшэhэнэй ёhоор, Вашингтоной эльгээмэлэй балмад бүдүүлиг, убайгүй бардам ааша өөртэйнь хөөрэлдэhэн тушаалта хүнүүдые ехээр гайхуулhан байха юм. «Совет сэрэгэй аюул» гэдэгээр НАТО-гай талаар хамжагшадаа Уайнбергер ехээр айлгаха, hүрдөөхые оролдоо. Ядерна буу зэбсэг бүтээн гаргалгые хизаарлаха тухай асуудалаар Советскэ Союзтай хөөрэлдөө хэхэ гэhэн hанамжа дурадхалда тэрэ сэхэ доброгүй хээ. ОСВ-2 Договорые эсэслэн баталха арга боломжые эрид шууд буруушааха зуураа, тэрэ Женеведэхи совет-американ хэлсээ hэргээлгын болзорые зүбшэн хэлсэлгэhээ хадуурhан байна.

Уайнбергерэй харата муухай үгэ зорилготойгоор хэлэhэн үгэнүүд, ядерна буу зэбсэг бүтээн гаргалгые хизаарлаха тушаа хэлсээе хойшо таталгада зорюулагдаhан Башингтоной хараа бодол «Баруун Европын зүгhөө Холбоотой Штадуудай политикые шүүмжэлгэ шэнэ түсөөр дэлгэрүүлэнгүй байха аргагүй байгаа» гээд Американ «Уолл-стрит джорнэл» газетэ бэшэнэ. ОСВ-2 тухай совет-американ хөөрэлдөө хэхэ арга боломжонууд тухай Пентагоной ээзэй хэлэhэниие тайлбарилха зуураа, Баруун Германиин «Франкфуртер руншау» газетэ иигэжэ бэшэнэ: НАТО-гай талаар Европын гүрэнүүд, тэдэнтэй хамта мүн Канада Уайнбергерэй хэhэн мэдүүлгые хасар руугаа яhалахаhаар альгадуулбабди гэжэ сэгнэхэ ёhотой. Сэхэ руунь хэлэхэ болоо haa, НАТО-гай талаар гол хамжагшын обороны министрэй иимэ hэггэргүйгөөр аашалжа байхадань, тэрээндэ хэр найдабаритайгаар хандаха тухай асуудалай гараха байhан зайлашагүй. Үшөө тиихэдэ Вашингтоной бэе дээрээ даажа абаhан үялгануудтаа хэр харюусалгатайгаар хандаха байhанда маргахаар болоно.

Г. ШИШКИН,
(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Минии ажал республикымнай ажалда хубита болон ороно» — түрүү бэшэг. «Улаан субботын» жасада»— материалнуудай суглуулбари. «Тарилга-81». «Үхаансараар шиидхэгдэhэн шухала асуудал» — С. Тюлюкинай статья.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Партийна эдэбхитэдэй суглаан». «Харюусалгатайгаар, эзэн ёhоор» — корреспонденци. «БАМ: үдэр үдэрэй хэрэгүүд». «Хүдэлмэришэн хүнэй нэрэ хүндын түлөө» — А. Куклинай статья. «Элдэб гомдолнуудай үсөөрхын тула — уншагшадай бэшэгүүлээр эмхидхэгдэhэн хөөрэлдөөн. «Совет орон: шэнэ hонин» — ТАСС-ай суглуулбари.

Гурбадахи хуудаhанда. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. «Ленин Самарада» — ТАСС-ай фоторепортаж. «Уласхоорондын шэнжэлэл». «Бүмбэрсэг дэлхэйн hонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаhаа эльгээhэн добшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Соёлой hонинной суглуулбари. Спорт. Соносхолнууд.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» апрелиин 18-да үнгэргэгдэhэн 16-дахи тираж.

«49-hөө 6-снь тааха спортлото»: 12 (гимнастика). 22 (уhа руу hүрэлгэ), 31 (фехтовани). 33 (футбол), 44 (мотоспорт), 45 (столой тенгис).

«36-haa 5-снь тааха спортлото»: 3 (бобслей), 15 (байдарка ба каноэгээр hэлюурдэлгэ), 21 (тамаралга), 25 (шаргаар hолжоролго), 27 (hур харбалга).

(ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Мужество» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм. (1-дэхи ба 2-дохи сери). 12.20 — РСФСР-эй Гүрэнэй духовой оркестрэй концерт. 12.50—Шэнэ hонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — Германиин Социалис Нэгэдэмэл партиин байгуулагдаhаар 35 жэлэй ойе угтуулан. «ГДР соогуур» — кинопрограмма. 16.35 — «Эдиршүүлэй уран бүтээл». 17.05 — «Ород хэлэн». 17.35 —**«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө».** «КамАЗ— хото шадархи оршон газар».

Улаан-Үдэ. 17.50— «Байгал» программа (буряадаар).

Москва. 18.20 — «Петроград. Октябриин 17-до»—телевизионно баримтата фильм. «Бидэнэр шэнэ байдал байгулхабди!» (2-дохи фильм). 19.30— 19.45 —Забhарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 20.00—Хоккейгээр дэлхэйн ба Европын чемпионат Түгэсхэлэй нааданууд. Гетеборгhоо дамжуулагдаха 22.00 — «Время». 22.35—СССР-эй арадай артист Б. Штоколов В. Андреевэй нэрэмжэтэ ород арадай оркестртэй концерт харуулха. «Забhартань —23.20 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита-3». 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — **«Ленинэй үнэн бодото үгэ».** 13.45—«Пушкинай аялганууд Г. В. Свиридовэй хүгжэмдэ». 14.30— «hолонго яагаад бии болоноб?» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.40 — «Багшын мэргэжэлэй хэшээл». 15.10 —«Манай саад». 15.40 — «Шагарай hургуули». 16.10 — «Лотта в Веймаре» — уран hайханай фильм (ГДР).

Москва. 17.50 — Концерт.

Улаан-Үдэ. 18.20— Соносхолнууд. 18.30—«Париж. Ленинэй проспект» — телевизионно баримтата фильм. 19.30 — Фильм-концерт.

«Орбита-3». 20.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб!». 21.00— «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Огник» — мультфильм. 21.15 — Уласхоорондын hонин. 22.00 — И. С. Бах. Хүгжэм. 22.40—«Месяц на размышление» — телевизионно уран hайханай фильм. 24.00—Хоккейгээр дэлхэйн ба Европын чемпионат. Түгэсхэлэй нааданууд (2-дохи ба 3-дахи үенүүд). Гетеборгhоо дамжуулга.

САГААН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта саг зуура шииг нойтон орохоор хүлеэгдэнэ. Баруун-хойноhоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. Үдэртөө 14—19, тиихэдэ хойто районуудта, Байгал шадарай нютагуудта 7—12 градус хүрэтэр дулаарха хараатай.

Республикымнай ниислэл Улаан-Үдэдэ сэлмэлгэтэй бүрхэлгэтэй байха, шииг тон орохогүй..

Редакторай орлогшо И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2.54.54, приемная —2.54 93, зам. редактора—2 68.08, зам. редактора—2.62.62. отв. секретарь —2.50.52, секретариат—2.66.76 отделы: партийной жизни—2.60.91, пропаганды 2 56 23, промышленности и строительства—2.61.35, сельского хозяйства —2.64 36, 2.63.86, советского строительства и быта—2.69.58, культуры и школ—2.60.21 информации—2,34.05, перевод—2.54.93, писем и селькоров —2.67.81, корректорская—2.35.95, машинное бюро—2.57.63, фотолаборатория—2.33.61, отдел объявлений—2.65.54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н.03458. Заказ № 93. Индекс 5901.